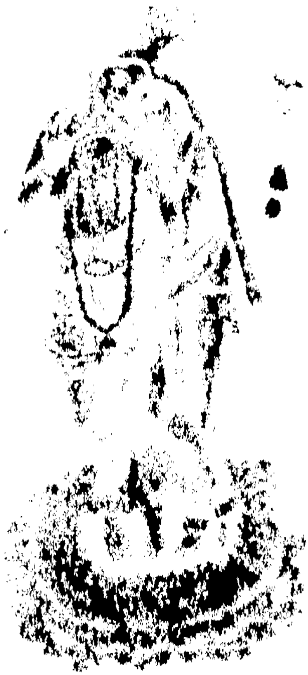

—: અસલ સંગીત :—

ફોનોગ્રાફ ગાયન

સંગ્રહ.

સાથે

સંગ્રહ કરી પ્રગટ કર્તા

શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર

ઠે. રાણીતળાવ, મેઇનરોડ સુરત.

સુધારા વધારા સાથેની નવિ આવૃત્તિ.

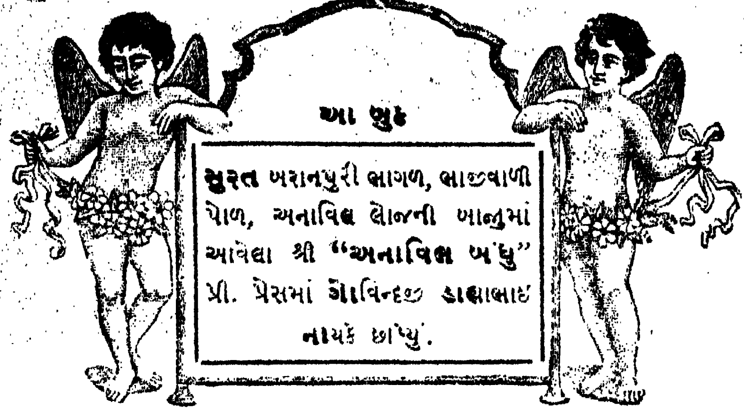
સંવત ૧૯૮૪ સને ૧૯૨૮

—: કીંમત :—

દશ આના.

[૫૦૦]

એજન્ટ-બુકસેલર મણીલાલ ભાઇશંકર વ્યારા.

આ બુક
સુરત બરાનપુરી ભાગળ, ભાજીવાળી પોળ, અનાવિલ લોજની બાજુમાં આવેલા શ્રી "અનાવિલ બંધુ" પ્રી. પ્રેસમાં ગોવિન્દજી ડાહ્યાભાઈ નાયકે છાપ્યું.

સંગીતનાં શોખીનોમાં માન પામેલી

જન સમાજમાં પ્રખ્યાત થયલી

"અસલ" -સંગીત-

ફોનોગ્રાફ ગાયન સંગ્રહ

ભાગ ૧ થી ૫ સાથે.

વીર—કુણાલ.—રાગ, ગઝલ—

અમારાં દેશને છોડી, અમે થાનાર પરદેશી;
હૃદયને મેળવી લેશે, અમારો પ્યાર પરદેશી.
થયાં દુર્ભાગીયાં એવાં, તજાવી દેશની સેવા;
ભટકશું પારકા ઘરમાં, બની લાચાર પરદેશી.
અમારી ધર્મ નીતિથી, અમારી સત્ય રીતિથી;
અમે સ્તકર્મથી થઇશું હૃદયના હાર પરદેશી.
અમારા દેશ બંધુઓ, અમારી જન્મ ભુમીમાં;
હવે છેલ્લા પ્રણામો છે, અમે હદપાર પરદેશી.

બલીરાજા. —:═══:—

મારી **સજની** તું ક્યાં રમીઆવી **રજની**, સાચું બોલ, બોલ, બોલ,
શાણી સૈયર, તું શીદને આળ ચઢાવે, કેડો છોડ, છોડ, છોડ ?
હમણાં **માળા** ગુંથી હતીને, હમણાં કેમ **કરમાણી,**
પરસેવો તને ક્યાં વળ્યો, તારી **ભમ્મર** ક્યાં ભીંજાણી—સાચું.
કાળો **ભમરો** શીરપર બેઠો, ઉરાડતાં ધબરાણી,
લાપોટે લટ છુટી ગઇ—મારી **ભમ્મર** ત્યાં ભીંજાણી—કેડો.
કસ્તુરી તારા અંગે મ્હેકે, **કુસુમ-કળીના** હારો,
નયન રહ્યાં છે નાચી **નવેલી** મળીયો કોણ ઠગારો—સાચું.—સાચું.
ચંદ્ર-સરોવર નહાવા ગઇતી, વાટે મળ્યો એક **માળી,**
છાબ ભરીને ગજરા આપ્યા, હું તો તમથી હારી—કેડો.

રાજા જશવન્તસિંહ —રાગ ભજન—

મારા **ભવની** ભાવટ ભાગીરે **જોગીડા જુના**—
લગની તુજ નામની લાગીરે જોગીડા જુના—
વચનો ભેદ ભર્યાં ભેદનાં, હૈયાં તુજવીણ સુના—
આ **કામણગારી** નારીએ શું કામણ મુંજને કીધું ?
તન દઇને મનડું લીધુંરે પણ દુઃખ વિયોગનું દીધું—
નીશદીન સાથ રહું સમજુના........મારા ભવની—

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—રાગ—ભજન—

રૂપે શું મન રાચોરે. કાયાનો રંગ કાચોરે **ભગવાન ભજો** (૨)
હાડ માંસને રૂધિર ભરેલું મઢયું ચામડે અંગ,* (૨)
ગંદા દેહનો ગર્વ નકામો, કાયાનો રંગ પતંગ.
ભરૂંસો નહીં સાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે, ભગવાન ભજો—

ભરથરી-પીંગળા અને ભરથરીનો સંવાદ—

ધીક યુવા ધીક મુજને, ધીક કામ વિકારજી;
જેણેરે ભુલાવી મને **સત્યથી**, કર્યા નીચ વિચારજી,
-ભેખરે ઉતારો રાજા **ભરથરી.**
ક્ષમા કરોરે રાજા રંક છું, **નારી-અજ્ઞાની** જાતજી;
અન્ય વખત એવું નહી કરું, લાજ્યા **માતને તાતજી**-ભેખરે.
કપટ રૂપીરે રાણી **પીંગળા,** એવું બોલે વચનજી;
રાજરે તજ્યું તુજ કારણે, જો વિચારીને મનજી;
ભિક્ષા દેને મૈયા પીંગલા.
તુંરે **ખોટી** ને ખોટું રાજ છે, **ખોટા** સારો સંસારજી;
અલખ જગાવું વન એકલો, જેથી પામું ઉદ્ધારજી.-ભિક્ષા.
રહોતો રાજા રસોઇ કરૂં, જમતા જાઓ **સ્વામીનાથજી;**
ક્ષિરરે નીપજાવું ક્ષણ એકમાં, જમીએ આપણ સાથજી.-ભેખરે.
મઢીરે કરાવું રંગ મહેલમાં, રાખું ગુપ્ત અવાસજી;
જેમરે જાણે નહિ જગતમાં, સાધો-જોગ રહી પાસજી-ભેખરે.
મહેલરે તારાને રાણી શું કરૂં, કેવો ગુપ્ત અવાસજી;
ક્ષિરરે ભોજન તારૂં રાણી શું કરૂં, નથી ભોગની આશજી-ભિક્ષા.
વાસી જંગલના જોગી અમે, નહી ગ્રામમાં વાસજી;
વિષની વેલીથી અળગો રહું, **નહિ નારીનો પાસજી**.-ભિક્ષા.
ભગવા જોઇ રાજા **ભરથરી,** દાવાનળ દીલ થાયજી;
માઇ-કહો-ન-મારા કંથજી, લાગે દેહમાં લાયજી.-ભેખરે.
વધુરે શું વદું રાણી **પીંગળા,** કરૂં અરે કેટલો ઉચ્ચારજી;
બંધુ જોવોરે બંધુ તજ્યો, માર્યો વચન નો મારજી,
હવેરે રાજને રાણી શું કરૂં ?

વાંકીરે વિધાતા મને ભુલાવી, લખીયા લેખ લલાટજી,
આનુંરે પ્રાયશ્ચિત હવે શું કરૂં, મારગ આપો પૃથ્વી માતજી.-ભેખરે.
ત્રણશો નારીરે અન્ય આપની, માળવપતિ મહારાજજી;
એકને કારણ એને નવ તજો, પાપી પીંગળાને કાજજી-ભેખરે.
મોહ છોડી દે રાણી પીંગળા, પ્રીતે કર સતસંગજી;
સગુરે નથી કોઇ કોઇનું, આ સંસાર પતંગજી.-ભિક્ષા.
દેતી હું તો ભિક્ષા દે મુને, નહિ તો કરૂ ગૃહ ત્યાગજી,
ગુરૂજી મારારે રોશે થશે, ચાલી જાય જમાતજી.-ભિક્ષા.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —:═══:—

થઇ પ્રેમવશ પાતાળીઆ, મારા મનના માલીક મળીયારે...(૨)
પ્રીતે કરો મુખવાસ, સજનના રાજ હૃદયના વાસી.
પ્રેમદા પ્રીત જ્યોત પ્રકાશી. મારા મનના મનોરથ ફળીયારે...થઇ.
ભાગ્યવંત કર્યો ભગવતી મુજને, જીવન સફળ થયું મારૂં,
કરો શ્રીહરિ શુભ તમારૂં, મારા મનના માલીક મળીયારે...થઇ.

વીર કેશરી.—રાગ—ગઝલ,—કવ્વાલી—

થવાનું ના થવાનું કહે; નજુમી કોણ એવો છે;
ન જાણ્યું જાનકી નાથે; સ'વારે શું થવાનું છે?
હતી શલ્યા રૂપે "અહલ્યા" જગતમાં વાત જાહેર છે;
ન જાણ્યું જ્ઞાની ગૌતમે; સ'વારે શું થવાનું છે?
હતા કૌરવ અને પાંડવ; જગતમાં મહાબળી યોદ્ધા;
ન જાણ્યું ભીષ્મ જેવાએ; સ'વારે શું થવાનું છે?
રમ્યા જુગટું સહુ સાથે; વિભુતી સૌ ગયા હારી;
ન જાણ્યું ધર્મ જેવાએ, સ'વારે શું થવાનું છે?

દલપત ભજન.   —રાગ-ભજન—

મોહન તારી મોરલીરે,
વૃજનારને વેરણ થઇ!
(૨) હે.........હરી.
કોમળ સુરે કાળજુ કોર્યું,
ચીતડું ચોર્યું વેરણ થઇ-મો.
કામ તો હવે કાંઇ ન સુજે (૨)
સાંભળતા શત્રુ થઇ—(૨)
માતા પિતા તણી લાજુ તજીને,
વૃંદાવનમાં ગઇ—મોહન.
વ્રજનારને વેરણ થઇ, મોહન તારી મોરલી-તારી મોરલી—(૨)
આવા આવા કારમાં કામણુ (૨) શામળા સીધા થઇએ—મોહન.
દુઃખડાં કેરાં. ડુગર ડોળ્યા, મા બાપડી લ્યો પઇએ—મોહન.
"દલપત" વ્રીહના દેવને મળવા (૨) ગોપીઓ ગોકુળ ગઇ—મોહન.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —:═══:—

શું કહું કથની મારી રાજ, શું કહું કથની મ્હારી.
હું તો દૈવના ત્રાસે હારી રાજ..................શું કહું.
પરખી પારીજાતિક મેં અર્પણ કીધું મન મ્હારૂં,
પતી તજી પરલોક સિધાવ્યા, કરી જીવતર મમ ખારૂં રાજ—શું કહું.
ચંદન કાષ્ટની ચિતા રચાવી, પતિ સહગમનની આશે,
શુન્ય દેહ મમ સ્વામી તણો પણ, ઉડી ગયો આકાશે રાજ—શું કહું.
અરપ્યું મેં સર્વસ સ્વામીને, પ્રેમની કફની ધારી;
તજી જગત જંજાળ સર્વ હું, પ્રીતે ભજું ત્રીપુરારી—શું કહું.

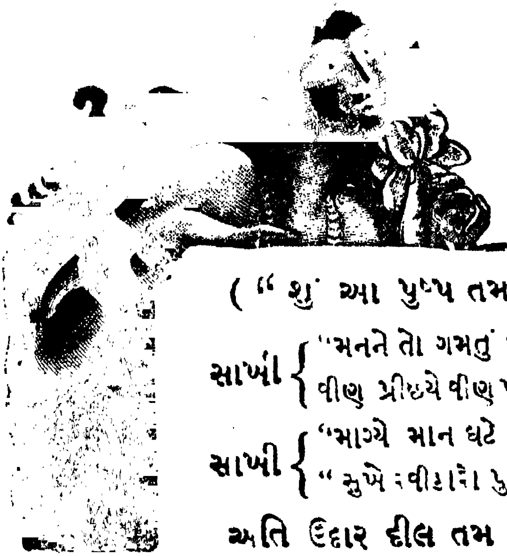
ભરથરી—રાગ-મરશીયા—

હાય, કેમ આ સહેશે ઉજેનની રંડાપો, ધણી થઇ છે રાજાજી માફ રાખો
બાણુ લક્ષ માળવાના છો સ્વામી, કામ કોડીલા રૂપે ન ખામી,
ગૌર અંગે ભભુત શી જામીરે.—હાય, કેમ૦
એક બાજું કૃષ્ણા તમારી રૂએ, ચંદ્રકળા ચોધાર નીર ચુએ,
બાપુ સુખે ન આજ કોઇ સુએરે-હાય૦
મેહેલ મેહેલે વિલાપ છાયો છે, પવન શોકનો સઘળે વાયો છે
કળકળતાં બાઇઓ ને ભાઇઓ છેરે—હાય૦
ખાંધે લટકી શી ભગવી ઝોળી, આવ્યા વસ્ત્ર કયાં ગેરૂ ઝબોળી,
હાય હઇડામાં પ્રગટાવી હોળીરે—હાય૦
નથી વિક્રમ ભાઇની કંઇ આશા, કીધાં કરમે એવારે તમાશા;
એણે બીજાં જંગલ કંયાઇ વસાવ્યારે—હાય૦
ધણી નોધારા અમને કરોમાં, આવું અણધાર્યું પગલું ભરોમાં,
જોગી જીવતાં ચિત્તામાં ધરોમાંરે—હાય૦

વીર કેશરી —રાગ. ગઝલ—

ખરા તે હીંદના સંતાન લડે જે હિંદને કાજે,
લડે જે હિંદને કાજે, મરે જે હિંદને કાજે.
ડુબાતો દેશને દેખી, ચડે વા'રે ઉમંગેથી,
પ્રભુ કે બાદશાહોથી, ઝુઝે જે હિંદને કાજે,
ન મોહે માયા મહોબ્બતમાં, ન લોભે માલ દોલતમાં;
જીવન નજર પ્રાણ સૌ પળમાં, તજે જે હીંદને કાજે.
યતોધર્મસ્તતોજય છે, કરો યાહોમ શો ભય છે;
અમર તે થાય છે નિશ્ચયે, મરે જે હીંદને કાજે,

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —:═══:—

મંજરીએ મનડું મોહ્યું રે,
મન ગમતા મહારાજ—
મારામનગમતામહારાજ
એ શું દીલડું અમ પ્રોયુંરે
મન ગમતા મહારાજ—

(" શું આ પુષ્પ તમને બહુ ગમે છે ? ")

સાખી { "મનને તો ગમતું ઘણું મુખથી કેમ મંગાય,
વીણ પ્રીછયે વીણ પારખ્યે, ઘટે માન મુનિરાય

સાખી { "માગ્યે માન ઘટે નહિ, જેવું જ્યાં દાતાર,
" સુખે સ્વીકારો પુષ્પ આ, ધરો કર્ણ મોઝાર.

અતિ ઉદાર દીલ તમ જોયું રે... .મનગમતા

ઉદયભાણ— —:═══:—

મન માયાના કરનારારે, જરી જોને તપાસી તારી કાયા,
પુછી જોને તું પંડીત પુરાણારે, કોના અમર છે લેખ લખાણા;
કાચી છે કાયા આ, માટીની માયા, છે માટીના ખેલ બનાયા,
શાણા તો સમજી અલગ થયા, પણ બાલક બીચારા લપટાયા.
લાખોની પાંખો ગઇ છે પીંખાઇ, જેણે મૂંછપર લીંબુ ઠરાયા;
કાળના કોરવાડેથી કોણ બચ્યું છે, ભલે રંક કે હોય મહારાયા,
સંધ્યાના જેવા રંગ સોનેરી, વંધ્યાને લાડ લડાયા;
જોબનને તન ધન તેવા સમજવાં, પાણીમાંના પડછાયા.

લીલાવતી —:═══:—

અરજી સાંભળોને **સરકાર** મુજને ગાંઠતી નથી **ઘરનાર** (એ ટેક).
અગીયાર વાગે ઉંઘમાંથી ઉઠી, તરત તડકે જાય;
દાતણ કર્યા વિના **મોગરીને મુળા** ખોળામાં લઇને ખાય–અ.
વાંકું ચુકું બોલી વઢવું ને રડવું, **કુઆડ રાંડને** રોજ,
ઘરમાંથી ગોળ ઘી ચોરી ખાવાની, ખોટી પડી છે ખોજ.–અ.
પાડા પાડોશીને ડોશી ડોસાથી, **લડી ચુકી લાખવાર,**
પોતાના બાળકને નિત્ય બઝુડે, મારે મને પણ માર.–અ.
રાખના ઢગલામાં ફોરા પડયા જેવું, રાંડના મોઢાનું રૂપ,
ભુત ભડકામણી ભારે કુભારજા, ભડકી મરૂં છું રે ભૂપ.–અ.
સુગરીના માળા સરખું છે માથું, વેંત વેંત લાંબા વાળ.
ખણતાં જુવોના ટોકળા ખેરવે, **પરસેવાની પડનાળ**,–અ.
હોળી–દીવાળીએ ન્હાવાનો નેમ છે, વડી ચતુર છે વહુ,
અંગે ઓઘરાળાને લુગડામાં લીખો, **મારવાડ કેરી મઉ**.–અ.

વીણાવેલી— —:═══:—

કાયા કાચો કુંભ છે, જીવ મુસાફર પાસ,
તારો ત્યાં લગી જાણજે, જ્યાં લગી શ્વાસોશ્વાસ;
સદા સંસારમાં સુખ દુઃખ સરખાં માની લઇએ,
રાખે જેવી રીતે **રામા**, રંગે તેવી રીતે **રહીએ**.—સદા.

સાખી { પીંપળ પાન ખરંતા હસ્તી કુંપળીઆં
મુજ વીતી તુજ વીતશે, ધીરી બાપુડીઆં.

દશાના ઢંગ રૂતુના રંગ જેવા દેખી લઇએ—સદા.

સાખી { કદી મેહલો ને માળીઆ, કોમળ છપ્પર ખાટ;
કોઇ દીન એવો આવશે, ભુખ્યે ન મળશે ભાત—સદા.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —રાગ. ભજન—

રામ ભજ તું પ્રાણીયા,
તારા ભવની ભાવટ ભાંગશે (૨)
(**"બોલો રામ સીતા રામ"**)
પંખીડા જો તું વિચારી-
કર્મ તારા લે સંભારી,
વાસના નઠારી..............
તુને **રૌષરૌવ નર્કે** નાંખશે-રામ
મૂઢ તેં મતિ વિસારી,
મતિ તેવી ગતિ તારી,
ઉડજે સંભારી તારી-
કાયા કંચનની થશે-રામ.

અરૂણોદય

—:═══:—

તમે જો જો ન વાયદા વીતાવજો,
પીયુ પહેલી **પેસેંજરમાં આવજો;**
હાર તોરાથી **સ્વાગત્** શોભાવજોરે—પીયું.
શિલ્કની કીનાર કોઇક **વાયલ** આછેરાં,
કોઇક નવા નાટકના અચ્છાં **ઓપેરા.**
થોડા **હેડન્બીલ** હેર ઓઇલનાં લાવજોરે—પીયું
એક **હારમોન્યમ** પેરીસનું લાવજોરે,
આવવાનો **તાર** મને આગળથી આપજોરે.
તમે સામા સ્ટેશન પર સીધાવજો—પીયું.

અલીરાજા. —:═══:—

વશ કીધો તેં વીર મારો, જે ગુણીયલ ને બહુ સારો,
નથી વાંક જરા કાંઇ મારો **નણદલ તમ વીર** ઠગારો;
રંગ મહેલમાં હતી એકલી આવી અડપલું કરી ગયા,
ચુંબન કરી, ભરી **અંક** મીલાવી, મોહન મનડું હરી ગયા.—નથી.
વસંત-જોબન ફુલવાડીમાં ભુલો પડી ગયો ભમરો.
લાલચ આપી તેં લલચાવ્યો, બંધુ ડાહયો ડમરો—વશ.
શરમાળે મને સાન કરીને **કંચુકીની** કશ છોડી,
હૃદય-ધરાપર થન થન નાચ્યા, લાજ શરમ સૌ તોડી—નથી.
વદન **ચન્દ્ર** છબી **રતી** લજાવે, ભ્રકુટી **કામણગારી,**
બંધુ મારો સરળ હૃદયનો **કળા** અજબ છે તારી—વશ.

વિણાવેલી— —:═══:—

અરે શું માનવનો **અભિમાન** પલકમાં ટળી જશેરે,
ખરે જેમ **પીપળ** ઉપર **પાન**-પલકમાં ખરી જશેરે.
પલકમાં ખરી જશેરે-માટીમાં મળી જશેરે—અરે૦
ઘડી જીવતરમાં ઘડી એક સુખની ના......રે નથી;
મૂઢ મમતમાં તોયે મરતા આ અ......રે મથી.
પામર નર નાદાન......અરે શું.

સાખી { "કાયા કલેવર કારમું, છે ગંદકીનો ધાડવો;"
"સમજુ જને સમજી જઇ, અભિમાનને વણસાડવો."

સાખી { "અભિમાન ફણિશ્વરને નહિ. દૂધ પાઇને પોષાડવો,"
"રાવણ સરિખા રાજવીએ. લીધો નથી કઇ લાડવો."

માલતી-માધવ. —:═══:—

નાનકડી નાજુક નાર, બહુ **નાનકડી,** બહુ **નાનકડી**
મારા લાલાની છું લાડકડી (૨) છું લાડકડી (૩)
આંખ તણે મટકે પટકું છું લાલને-
નાની શું સમજે વ્હાલાના વહાલને
(હું તો બધુંએ સમજું છું)
જાણી ભોળો **ભરથાર,** તું બહુ માથે ચડી (૩) **નાનકડી.**

બિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ. રાગ-ભજન.

આ તારાં વચનો સારાં, સ્નેહે સાંભળતાં.
શાન્તિ પામ્યું મન મારૂં રે આજે—આ.
જગની જંજાળમાંથી બાળતો બચાવ્યોજી,
ધન્ય ગુરૂ **ચીન્તામણી,** ધારૂં રે આજે!
-ભક્તિ ભગવાન કેરી કરતાં હમેશાંજી.
ચવાનું ત્વરાએ શુભ તારૂં રે શાણા-આ તારાં,

વીર કેશરી —:═══:—

આપ પાપડવાડીમાં પધારજો લ્હેરીલાલ,
મંદીરની સામે મકાન છે, નીચે દેશી દારૂની દુકાન છે.
રંગરંગીલા ચાલ મારી પાડોસમાં **તુલસી કયારાનું નિશાન** છે?
છજામાં! તુલસીના ઝાડનું નિશાન છે—લ્હેરીલાલ.
અખંડ અને અભંગ આજ સાંજ પહેલા પધારજો.
હુડતાવાળાનું તોફાન છે, જ્યાં હડતાવાળાનું તોફાન છે-લ્હેરીલાલ.
જોખમ ભરેલું. કામ પુરી પંચાત છે, ધાસ્તી છે! આફતમાં
જાન છે, મારા બાપ ધાસ્તી છે-લ્હેરીલાલ.

સંગીત લીલાવતી —:═══:—

લાજ છોડી છેક તેં છકેલ છોકરા, બાપની તેં આબરૂના કાંકરા કર્યા.
આવી છે દીવાળી હોળી હૈયામાં બળે, જઉં છું. વહુને
તેડવા પણ દાંડા શે વળે. લા.
સે–સાસરામાં જાણે છે **જમાઇને** સહુ,માટે નહિ મોકલે વેવાઇ તે વહુ. લા.
સ–કરવાને વીવેક લોક લાજથી જવું........................
જે–ગાડી લાગો ખોટી કયાં સુધી થવું.

બિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ —રાગ-ભજન—

દાસ પરે દયા લાવોરે, દયાળુ દેવા, **દાસ પરે, દયા લાવો–ટેક.**
સંસાર સંબંધ ત્રોડી જીવ આપ ચરણે જોડી,
હુંતો બની બેઠો, **બાવો બાવોરે**—દયાળુ.
આંખો વિના સંકટ આવું, ખાડામાં ગોથા ખાઉં,
વા'રે–અવિનાશી આવો આવોરે—દયાળુ.

બલીરાજા —:═══:—

આનંદ મંગળ ગાઓ પરણાવી લેશું લ્હાવો,
મારી વેવણ રસીલી જોડી શોભશે ?
નિરખી કન્યા **કહેશો,** મુખ જોઇ તાકી રહેશો–મારી.
વાહ ઠીક મળ્યું છે ટાણું, એક લુલું ને બીજું કાણું;
મળી વેવાઇને વેવાણું ફેરવોને ઝટ–આનંદ.
ફડાકિયા તમે જોશો, **હોળીને** દહાડે રોશો;
કેવી જાન જોડી હું આવું, દુનિયામાં ડંકો વાગશે–આનંદ.
તડાકીયા કહું તમને. અતિ ઉમેદ મનમાં અમને,
વાજાં વગડાવું જો જો, **ફેરશુરામનો** ફડાકો–આનંદ

(મુંબઇની ઇમીટેશન શેઠાણી !) રાગ-ગઝલ—

તમે મુંબઇ વિષે આવ્યા, નિહાળી સર્વ હરખાયા
છતાં સાહેબ ઓ મ્હારા ! જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
અહા ! મુંબઇની અલબેલી ! છકેલી કંઇક સુધરેલી,
લટકતી લાજને મેલી, જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
ફરે છે કંથ ઉધરાણી, લખે નામુ નયનતાણી
છતાં કહેવાય "શેઠાણી" જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
પતિ પરદેશમાં આ'વે, પ્રિયાને પાસ તેડાવે;
પછી વહુ પાંખ ફફડાવે, જુવો મુંબઇની શેઠાણી ?
સ્વદેશે કામ સૌ કરતી, ખુશીથી ખાંડતી દળતી;
હવે રામા વિના રડતી જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
ઘરે સસરો અને સાસુ ખરચ વિણુ ખેરવે આંસુ
જમે વહુ મિષ્ટ ફરમાસુ જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
કુવેથી ખેંચતી પાણી, નણંદની સાચવે ભાણી
હવે થઇ રાયની રાણી જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
ઘણી મુંબઇ તણી નારી બતાવે ઠાઠ બસ ભારી
ભલે વર થાય ભીખારી, જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
બને મુંબઇની શેઠાણી કરે પઇસા તણું પાણી
રળે વર ઢાંટીઆ તાણી જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ;
પતિ શીતેર લાવે છે, સકળ પત્ની ઉડાવે છે,
છતાં દેણું કરાવે છે, જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
વસાવે નવનવી સાડી, ફુલેલી ફેન્સી ચોળી;
ખરીદે બુટની જોડી, જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?

સુવાસિત **તેલને અતર**, રૂમાલો રાખતી **સતર**,
ગણે છે કોણ ત્યાં **ગણતર**! જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
કબાટો કે **ત્રીજોરી** ના–છતાં દશબાર **ચાવીના**;
રૂપાના રાખતી ઝુડા, જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
જશે **નાટક** તમાસામાં અગર **સરકસ–સીનેમામાં**;
ગણે મ્હોટાઇ ભપકામાં જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
સદા નરવી **રહે** નાડી, જતાં કંઇ જોઇશે ગાડી;
જશે લટકો કરી **લાડી**, જુઓ મુંબઈ શેઠાણી ?
કરે ઘરકામ સૌ **ઘાટી**—પદ્મણી પાલવે જાતી;
અહા ? **હોંસે હવા** ખાતી, જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
નથી નારી સકળ એવી, **સતી** કંઇ છે **સીતા** જેવી;
દયા સૌભાગ્યની દેવી, અસલ છે એજ શેઠાણી ?
નકલ કરનાર શેઠાણી ? સુણી ના કોપશો વાણી;
હશે પરમાર્થિ ને શાણી, ખરી મુંબઇની શેઠાણી ?
અપંગો પર દયા આણી, દુઃખીના દર્દને જાણી;
મદદ દેતાં ન અચકાણી ! અહાહા ! એજ શેઠાણી ?
સ્થિતિ સ્વામી તણી જાણી; વીના"**ઘાટી**"ન ગભરાણી;
શિયવંતી વિનયવાળી, ગુણી ગૃહરાજ્યની રાણી ?
("**રા. મણીકાન્ત**"ની કાવ્યમાળામાંથી)

બિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ–રાગ. ભજન–

વિષય વાત મમ તાજી તજીને, કૃષ્ણ **ભજન** તું કરવા દે,
અધમપણાને અળગ રાખી, ભંડાર ભકિતના ભરવા દે,
નટવર નામનું નામ મળ્યું છે. તો ભવસાગર તરવા દે !
નાશવંત નર નામ છોડીને અક્ષય વરને વરવા દે–વિષય

રાજા જશવન્તસિંહ —રાગ. કવ્વાલી—

અમર આત્મા અમારો છે. મરણ દરકાર શા માટે!
મરી જાણે જો જન્મીને, જીવન દરકાર શા માટે!
જગતમાં પ્રાણી કે મરતાં-મરીને-જન્મતાં પાછાં,
બધાં ઘટમાળમાં ફરતાં, પછી તકરાર શા માટે!
ચૂકયો જે લક્ષ જીવનનું ગયો તે જીંદગી હારી.
જીવ્યો તે ના જીવ્યો જગમાં, જીવનને ભાર શા માટે.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —:═══:—

માલીકના બાળક સૌ, માલીક સૌના શ્રી જગનાથ (૨)
કર્તા હર્તા સૃષ્ટિના સૌ બાજી એને હાથ-
ऋणानुबंधे આવી મળતું, ખાળ્યું નવ કોઇનાથી ખળતું
જગત માત્ર તેને આધીન છે. અનાથના જે નાથ
નહિ પીંડ આ પોતા તણો, પોતાનું કંઇ ના જાણવું
સોએ શુભાશુભ કર્મને પોતા તણુંજ પ્રમાણવું-જગત.

બોલતો કાગળ —:═══:—

રંગી, આ દુન્યા. નારંગીએ, રંગી, તે રંગી બેરંગી, દુન્યા દોરંગી...રંગી.
સાગર પાણી શીતળમાં, વડવાનળ તેનાતળમાં, આગને પાણી બન્યા સંગી
આ આજે અંગી મનાતાં, કાલે ભુજંગી થાતાં
કોણ ભુજંગી...કોણ અંગી...રંગી...
વાયુ જે દીપક ઠારે, આગને એજ વધારે;
પ્રભુની પ્રભુતા દોરંગી...રંગી આ દુનીઆ...

ઓડાણો. —કબીર ભજન—

તારી ધીરે ગાડી હાંકારે, મેરામણ ગાડીવાળા,
તારી મરજરે ગાડી હાંકારે, મેરામણ ગાડીવાળા;
ઘોડા છુટયા થાનશે, પીછે પડી પોકાર,
દશ દરવાજા બંદ હુવા, તોબી નીકળ ગયા અસ્વાર—તારી૦
ગંગા કીનારે ઘર કરી, અને નહાવો નીરમળ નિર,
આપ્યા વિના શું પામીએ, તે કહી ગયા દાસ કબીર—તારી૦

विश्वंभरनी विश्वलीला.

અમારી આ લોકપ્રીય બુકની આ અગાઉની
બધી આવૃત્તીઓનું લોકપ્રીય દર્શણીક ચીત્ર.

કંસવધ. —:═══:—

કાનુડા તારી કામણ કરનારી, વ્રજમાં વાંસલડી વાગી,
મીઠી ને વળી મોહક, મન વશ કરનારી—વ્રજમાં.
મન વશ કરનારી, સ્વર સુણતાં લાગે સુખકારી;
હું ઘેલી, (૨) તમ વિણુ થઈ છું ગિરધારી—વ્રજમાં.

ભિષ્મ પીતામહ. —:═══:—

જખમના દરદો જખમી જાણેરે, વિણુ-જખમી શું જાણે.
મરદના ઘા તો મરદ વખાણે, કાયર શું જાણે
ઓ બાઈજી..........................કાયર શું જાણે;
આમ્ર સ્વાદમાં કોકીલ માણે મૈના દાડમ દાણે,
હરખી હરખી હંસ કમળના કોમળ તંતુ તાણેરે;
બગલા શું જાણે..............ઓ બાઈજી.........જ૦
પતિ-પત્ની માણે રતીરશમાં કામદેવને બાણે,
શું સમજે તે જોગી જન્મનાં, જે જગ મીથ્યા જાણેરે;
જાણે તે જાણે...............ઓ બાઈજી..,......જ.

વૈરાટપર્વ, રાગ-ભજન.

કાયા માયા કોઈકી નાહીં ભાઈ, સબ કહેતે હંય અપની અપની.
સત્ય જુગમેં હરિશ્ચંદ્ર ભયે રાજા, સત્યકી સત્ય કહી,
એક સત્ય કે કારને ઉને કાયા—બેચ દહી ?
ત્રેતામે રાવણુ ભયે રાજા કંચન કોટ સહી,
એક લક્ષ પુત્ર, સવા લખ જ્ઞાતી, વાકો લકડી નાહીં મીલી ?
પ્રાન વાયુ જબ ઉડ ગયા તનસે, માયાભી મીટ ગઈ,
ઇસ દુનીયામેં વોહી નર ભુલા. જીસને કાયા અપની કહી.

અબીરાજા. —:═══:—

છોને કહેતા છોરી. રંગીલા મને છોને કહેતા છોરી,
હું તો જોબનમાં ઘેલી બનેલી—રંગીલાં મને૦
બાગબગીચાની સહેલ બહુ સુંદર, જાણે શું ઘરમાં ગોંધેલી,
બદામી હુલવેલાને ઘારી જલેબી. તાજી તાજી ખાઉં પહેલી–રંગીલા.
સાટીનની સાડીઓ કસબી ભરેલી કોર, સ્વપ્ને નહિ કોઇએ દીઠેલી;
પોલકાને ચોળીઓનો પાર નહિ મારે, લટકેથી લુંટી લાવેલી–રંગીલા.
નવસેરા હાર સાચા મોતીના સુંદર, બંગડીઓ માણેક મઢેલી:
લુમણાને ઝુમણાં લાડવાઇ પહેરતી. વિદ્યા હું પાકી ભણેલી–રંગીલા.

સુર્યકુમારી —:═══:—

સોહામણા સ્વર્ગની વાટ, એક દીન શોહાવજો હોરાજ,
રસિલા અમરાપુરીના ઘાટ, એક દીન શોહાવજો હોરાજ.
મૃત્યુ લોકનાં મનુષ્ય ક્યાં–ક્યાં અમરાપુરી ઘાટ,
અઘટીત-કહો એ કેમ બને, વસમી વીકટ એ વાટ.
મુગટમણી તમે રાજસદનના, પારીજાતક તમે નંદનવનના;
રાજવંશી દેવાંશી રસીકવર, પ્રિતજ્યોત પ્રકટાવી પરસ્પર.
મેળવવા અંતરમાં અતર, સ્વર્ગ અમારૂં સોહાવજો હોરાજ.

રાજા શંભાજી. —રાગ–ભજન–ઉસ્તાદી.—

રાજા તોરા કુંમરીઆ પર, બોલે ઝીણા મોર.
મોર જો બોલે પપૈયા બોલે, કોયલ કરેરે કલશોર (૨)–રાજા.
માઝમ રાત વીજલડી ચમકે, છાંઇ ઘટા શી ઘનઘોર (૩)-રાજા.
સાખી { કોકિલ કલરવ તું કરી, બાળતીને નવ બાળ,
{ હું સુતી પિયુ વિરહમાં, દેડે ઉઠે ઝાળ.
બાઇ ''મીરાં''કહે પ્રભુ ગીરધરનાગર, તું મારા ચિતડાનો ચોર–રાજા.

ભજનામૃત. —રાગ. ભજન મીરાંબાઇકૃત—

બલીહારી રસીયા ગીરધારી,
સુંદર સ્યામ હો તજી અમને.
મથુરાંના વાસી, આવા ન બનીયેજી.
વાંસલડી વાગે એહવા ભણકારા વાગેને,
વૃજ વાટ લાગે ખારી,-સુંદર
જમુનાને કાંઠો વાહલા ખાવાને દોડેને,
અકળાવી દે છે મુને ભારી.
વૃંદાવનકેરી શોભા,તમવીણ અમનેતો
નવ લાગે હવે સારી-સુંદર
ગોવરધન તોળ્યો વ્હાલા ટચલી
આંગળીયેને અમપર ઢોળ્યો ગીરધારી
મીરાંબાઈ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ, શુદ્ધ પ્રભુ લેજો માહરી-સુંદર

અરૂણોદય. —: આબાદીનો ઉપાય :—

ચાહો જો ભારતના સંતાન, જગતમાં ભારત આબાદી
............................—તમે અંગે ધરો ખાદી.
દેશ ઉદયની તજો નિરાશા, હવે બનો આશાવાદી,
વિદેશીના તમે મોહ તજ્યાં નહી, કરી દેશની બરબાદી,
કલંક કાળા દુર કરો એ, પાવન કર પહેરો ખાદી.
"આ દેશ ભારત વર્ષ છે, જ્યાં પ્રથમ અરૂણોદય થયો,"
"અસ્તાચળે તમ ભાગ્યનો. ભાનુ અરે આજે ગયો."
"પ્રાચીનકળા મંદીર તમારૂં, તેજ હીણ દેખાય છે,"
"કારણ તમારી સંપતિ, પરદેશમાં વહી જાય છે."
લોકમાન્યના વીર વ્રતની, કંઇ ધરો ઉરમાં યાદી,-તમે અંગે.

એકુજ બુલ. —:═══:—

મને ભોળીને **ભરમાવીરે** મા, કેમ કરૂં ?
અણુસમજુને **ફોસલાવીરે** મા, કેમ કરૂં ?
મારી પાસે પાસે આવે, છાની વાતો સંભળાવે,
મારૂં દીલ લલચાવે, પેલો ગરજી !
પ્યારી કહીને બોલાવે, એની પાસે કેમ ફાવે,
એ તો સાંભળે ન એકે, મારી અરજી;
છાતીમાં–તો અરરરરરરૈં અરરરરરરરર થાયરે. મા કેમ કરૂં–મને.
એના મોઢાથી મીઠાશ એ તો જાણે નાગપાસ,
પછી હોય કે ન હોય મારી મરજી;
કરે પરાણે એ **પ્રીત,** એતે ક્યાંની હશે રીત ?
થઇ બેશે ધરાર મારો વરજી ?

પૃથ્વી પુત્ર —:═══:—

માળ **મોતીડાની** મોંઘી મંગાવજો,
કંથ કોડીલા કંઠે પહેરાવજો.
ચોળી **કુસુંબી** રંગે રંગાવજો—માળ.
સાડી સુંદર શરીરે સોહાવજો.
હોંસિલા **હીરાની** બંગડી બનાવજો.
કોમળ કર કુંદનને કંકણે દીપાવજો,
હાર હીરા માણેકે મઢાવજો.—માળ.
નીત્ય મીષ્ટ ભોજનીયાં ભાવે જમાડજો,
આછાં આછાં ફુલડાંની વેણી ગુંથાવજો.
સદન વીજળીની જ્યોતે સોહાવજો,
મીઠાં જોબનનાં જાંબુ ખવરાવજો.—માળ.

અશ્રુમતી. —રાગ-ગરબો—

શું નટવર વસંત થેઈ થેઇ નાચી રહ્યો,
નાચી રહયો જગ નચાવી રહયો—શું૦
સાખી { કોયલ મધુર મોરલી બની, છેડે નટવર કા'ન,
વિરહ ઘેલી ગોપી ઘણું, તજી નિકળી અભિમાન.
રસિઆ વિનાની બની બાળ. એ બ્હાવરી,
વેણું વસંત ચિત્ત વિંધી ગયો-શું૦
સાખી { શીતળ સુખકર પવનની. લ્હેર ધુમે ચોપાસ.
જાણું રાધા કૃષ્ણજી રાસ રમે છે ખાસ.
વિધ વિધ પંખીના વેણુ, ઘુઘરા ઘમકેરે.
મહિં મહિં મેનાના નાદ, ઝાંઝર ઝમકેરે.
સાખી { નવપલ્લવ વાઘો ધરી પચરંગી શીર પાઘ,
ફાગ લાગ સાધી રમે, મદનરાજ મહાભાગ્ય,
લ્હેરી લાલાથી રમે લલનાઓ લાડમાં.
પ્રતિ ગુલાલ લાલ છાઇ ગયો-શું૦

છત્રવિજય —:═══:—

આશીષ બાપુ આપો, અહીંઆથી વ'જો આપો
મારા રાજા ચાલાકી આનું નામ છે—
તાલ કેવો કીધો ? ભગલા દગો તેં દીધો;
આ સિંહ તણો ચાલાકીથી શીકાર પડાવી લીધો.—મારા૦
લાગ લાગ્યા મારા. મેં ભગલાને ઘરમાં ઘાલ્યો.
ગોટાળો ગંભીર કર્યો, ને બુલબુલ આ લઈ ચાલ્યો.
(વાહરે મારા વ્હાલા–લટકાળા લ્હેરી લાલા)
કેશર શીદ કરો છો ચાળા ? તમને લઇ જાય મોટરવાળા—મારા૦

અરૂણોદય. ––રાગ–ગઝલ–કવ્વાલી.

વ્હાલા કહું વહેવારના, બે વાત આ અમૂલ છે,
અભીમાનથી ન સાંભળો તો, આ તમારી ભૂલ છે !
મન માન્યું મળતું નથી, કોઇને બધુય સંસારમાં.
ખામીમાં ખામી ખોળવી, એ તો તમારી ભૂલ છે.
કાળા છીએ રંગે અમે પણ, કાળજાં–કાળા નથી,
તેનીય કીંમત ના કરો તો, આ તમારી ભૂલ છે.
છોડી અમે શ્રી રામને, જપીએ તમારા નામને,
તોએ ન રાખો નેડલો, તો જીવતર અમારૂં ધુળ છે.
મીઠા અમી આપો નહીં, તો ચાહ—એ શા કામનો,
ઝા' પાઈ બાળો કાળજાં, એ તો તમારી ભૂલ છે.

માલતી માધવ. —:═══:—

ભોળી મારાં ડાહ્યાં ડમરાં, શા માટે શરમાવો, તમે શા માટે રીસાવો,
ઓ નાની નણદલ આવો.........આ કોણ ?.........તારો પ્રાણ !
હવે શા માટે શરમાવો (૨).........ઓ.........

આનંદ લહરી. —:═══:—

હું છું નખરાળી નાર, સામું ન જોશો લગાર—હું છું
નખરાંએ કંઇકને ઘાયલ કર્યાં છે. મૂર્છા પામ્યા છે હજાર—હું છું.
વાંકી ભમ્મર મ્હારી કામણગારી, નેણ ખણેખંજરની ધાર—હું છું
સ્હામું જોશો તો પોક મુકી રોશો. બનશો બેઅક્કલ ગમાર—હું છું

અહલ્યાબાઇ. —:═══:—

મને એવો **પરણ્યો** ભાવે, બોલ્યું સાંખે લાડ લડાવે,
નોકર થઇને નમતો આવે. લાગે **પાય, પાય, પાય,**
મનગમતાં વસ્ત્રો લાવે, હીરા મોતીડા મંગાવે.
પ્રેમે પ્રીતિરસ પીવડાવે ચિતડું **ચાય, ચાય, ચાય,**
મીઠી બંસીહું—એ મણીધર, મધુર **નાદપર** ડોલે,
નયન ઇશારે **થનથન** નાચે. **ખમા, ખમા, કહી** બોલે,
નમતો **જાય, જાય, જાય,**

{ભલે મેઘ એ હોય **શ્યામ** હું—**વીજળી** થોડી થોડી,
કામણગારો કૃષ્ણ, ગણીને, બનું **રાધીકા** ગોરી—જોડી-
જુગતી **થાય, થાય, થાય.**

{ભોળો દિવસે રાત કહું તો. "**હાજી હા**" જે કરતો.
બની દીવાનો રૂપ રંગમાં પાછળ પાછળ ફરતો,
'હુંક—હોવે" ધણી તો તેવો જોઇએ લાગે **પાય, પાય, પાય,**

વીર કુણાલ. —:═══:—

હું મદમાતી, **ભુલામણીને** નામે પંકાતી,
કોઇ લ્હેરી જોઇ લજવાતી. હું લયક છબી લેખાતી.
ભર જોબનમાં ઝોલાં ખાતી, દેવ દર્શને જાતી,
નીરખી કેકની અંતરકળીઓ, ખીલીને કરમાતી, રસથી છલકે મુઇ છાતી.

સુકન્યા સાવિત્રી—(યમ સાવિત્રી સંવાદ)

શામાટે શ્રમ કરે, **સતિ** તુજ **પતિભક્તિ** સાચી (૨) હવે **પુત્રી** વળ તું પાછી (૨)
સાવિત્રી-સજ્જન કેરાં સાથમાં, મેં ડગ ભરીયાં સાત,
મિત્ર ભાવે સુણજો હવે, આ દીન વનીતાની વાત.
ધર્મ જે વેદ પુરાણે ભણીયો, મુખ્ય ધર્મ **ગૃહસ્થાશ્રમ** ગણીયો,
કૃપાનાથ મમ, પ્રાણનાથ શું રહી વૃતી રાચી (૨) વળું મહારાજ કયમ પાછી (૨)
યમ-સુણી વિવેક ભરી મૃદુ વાણી, થયો પ્રસન્ન અતિ મન શાણી,
સત્યવાનના જીવિત વિનાં, કાંઈ-**ઇચ્છીત વર યાચી**, (૨) હવે-
સાવિત્રી-મહારાજ ! (**મારાં અંધ સાસુ સુશ્વર દેખતાં થાય.**)
યમ-તથાસ્તુ!ભાગ્યવતી તું અતિદુરઆવી,થાય કોથી મિથ્યા નવ ભાવી-શા૦
સાવિત્રી-પતિ સમીપ શ્રમ નહી જરી. જ્યાં જાએ મમ નાથ,
તપવ્રત આપકૃપા વડે ત્યાં આવું તમ સાથ, સંગત સજ્જન તણી નથી સોંઘી,
મૈત્રી **સંતપુરુષની** મોંઘી, કૃપાનાથ મમ પ્રાણ નાથ શું રહી વૃતિરાચી (૨)વળુ
યમ-અર્થ યુક્ત સંભાષણ તારૂં બુદ્ધિમાં વૃદ્ધિ કરનારૂં,
સત્યવાનના જીવીત વીના, કાંઇ-**ઇચ્છીત વર યાચી**—હવે.
સાવિત્રી-મહારાજ(**મહારાબુદ્ધિશાળીસસરાજીનેપાછુંરાજ્ય પ્રાપ્તથાય**)
યમ-તથાસ્તુ ! ઉત્તમ વર બે આપ્યાં ભાવે હજી પ્રેમદા પુંઠળ આવે-શા૦
સાવિત્રી-સુપાત્ર જન કરતાં કદી, **સુપાત્રોનું સનમાન**,
સાધુ, તો દુશ્મન તણું, પણ સાંધે કલ્યાણ.
કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું, રહી વૃત્તી રાચી. (૨) વળું,
યમ-શિતળ વચન સુધાસમ તારા, તૃષા તૃષાતુરની હરનારાં,
સત્યવાનના જીવીત વિના, કાંઈ-**ઇચ્છીત વર યાચી-હવે**.
સાવિત્રી-મહારાજ! (**મારા પિતાના કુળની વૃદ્ધી કરનાર મારે સો ભાઈ થાય.**)
યમ-તથાસ્તુ. સાસરીયાનું માન વધાર્યું, પીયરતણું પણ કાજ સુધાર્યું-શા.
સાવિત્રી-પર દુઃખે દુખીયા બને, દુઃખદ હૃદય વિશ્રામ,
....ભરૂસો ભારે સંતનો, ઠરવાનું શુભ ઠામ.

સ્વજન માંહી વિશ્વાસ નવ લાવે, **સજ્જન** ઘર પુછતું સૌ આવે,
કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તી રાચી. (૨) વણું.
યમ–મધુરાં નવીન વચન સંભળાવ્યા, અતિશય તે મારે મન ભાવ્યાં.
સત્યવાનનાં જીવીત વીનાં, કાંઇ–ઈચ્છીત **વર યાચી.** (૨) હવે.
સાવિત્રી–મહારાજ ! **(મને મારા સ્વામીથી ઔરસ સો પુત્ર થાય.)**
યમ–તથાસ્તુ ! ઘટે ના થાવું અતિ, **વર લોભી,** તજી પુંઠ હવે
જા અહીં થોભી શા૦
સાવિત્રી–સ્વધર્મ વ્હાલો સાધુને, જે ચુકે નવ લગાર,
સાંપ્રત **ભુત ભવિષ્યની,** ગતિ તણાં આધાર.
સજ્જન ફરે ન આશા આવી, બોલ્યું અબોલ્યું ન કરે કદાપી.
કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તી રાચી. (૨) વણું.
યમ–અમુલ્ય તારાં વચન વિચારી, વાધે તુજમા ભકિત મારી,
ભગવતી છેલ્લું ઉત્તમ અનુપમ, **ઇચ્છીત વર યાચી.** (૨) હવે.
સાવિત્રી–પુત્ર તણું સુજને દીધું, પ્રભુ આપે વરદાન,
જીવત દાન દઇ જીવનને, સત્ય કરો ભગવાન..................!!!

સુદ્રા પ્રતાપ.

—:═══:—

બહુ ધીરજના ફળ મીઠાં **બેન,** ધીરજના ફળ મીઠાં છે;
કહે ઋતુ વિણ ફળ કયાં દીઠાં બેન ઋતુ વિણ ફળ કયાં દીઠાં છે.
તરૂવર તહાં તરૂવરની છાયા, કંથ **તહાં કામનીની કાયા;**
જન બહુ મથન કરીને થાકે, ઉતાવળે **આંબા** નવ પાકે.
મન કરીએ ન અજીકાં.........બેન–ધીરજ.

માલતી માધવ.

—:═══:—

લ્યો સુંદરી સુમનની માળા, જઇ કહેજો પ્રણામ હમારા,
માળા નહિ પણ વરમાળા, સુંદર વર ઓ...શરમાળા.
મુખ દર્શનથી મન ચોરી (૨) ચિત હરી ગઈ બાળ ચકોરી,
તમે કિશોર એ નવલ કિશોરી, મટકે મોણાં મટકાળા...લ્યો.

શ્રી ભોજાભગત કૃત. —ચાબખો રાગ ભજન—

મુરખે નાર કુભારજા આણી, એનું ઘર કર્યું ધુળધાણી.-ટેર.
પાંચ મણની લાપસી ભરડી. મણની ભુંજી ધાણી;
ઘી'નાં ઘાડવા ઢોળી નાંખ્યા, દુધમાં નાંખ્યું પાણી-મુરખે.
વાર પરબે વઢવાડ કરેને, કલેશ કરે જાણી જાણી;
છોકરાંને માથે છણકાં કરેને, ચૂંટીઓ લે તાણી તાણી-મુરખે.
ખરે બપોરે રસોઇ નીપજાવેને રાતે જાતી પાણી:
છોકરાંને મારી મારી સુવાડે ઓલાવા રાત જાણી-મુરખે.
ટાઢું શીળુ કંથ આગળ ઝાંસે, મરે જ્યારે ભૂત તાણી;
સાંજ પડે ઘેર ભટકીને આવી, ઉપર જાતાં રીસાણી-મુરખે.
પટીયા પાડી આંખ આંજી આડડે. સાસરે પીયર ન સમાણી;
"ભોજો ભગત" કહે ગુરૂ પ્રતાપે; ઉતરેલ નાર શીદ આણી-

પૃથ્વી પુત્ર. —રાગ-કવ્વાલી.—

લોકો કહે છે કૃષ્ણ કર્તા, અકર્તા સાક્ષાત છે;
તો ધ્યાન દઇને સાંભળો. આ અજાયબીની વાત છે.
ખાંડવને બાળ્યું અર્જુને લંકા હતી સોના તણી.
હનુમાનજીને પૂછડે, ત્યાં આદર્યો ઉત્પાત છે.
બાળ્યો નકામો કામને, બેભાનમાં શ્રી શંકરે,
દારિદ્ર જગનું બાળવા ના કોઈની તાકાત છે.
આ કોલસાનો ભેદ એ, દારિદ્ર બાળો દેશનું;
જો કૃષ્ણથી એ ના બળ્યું તો અજાયબીની વાત છે.
બકરપતિ સમ વિદ્વતામાં, વિપ્ર આ સાક્ષાત છે,
ઉલટા તણું સુલટું કર્યું, એ અજાયબીની વાત છે.

ઉદય-ભાણુ.

રસીયો રસીલી ચાંદની નાં-
સમો સાંધી,
તજી સઘળી ઉપાધિ, ગયાં-
ઉપવનમાં
ચુપચુપ વાતો કરે,
નેન ના ઇશારા કરે,
સંગે હસે હરે ફરે રંગ-
ધુનમાં—(પછી),
પળમાં રીસાયા છે રસીલા,
ભાન ભૂલી ભામિની-
માનતા મોહન નથી, હાથે પગે થઇ માનુની.
વેળા રસીલા વહી જશે, પરતાવો પાછળથી થશે,
માન મોહન! માન જાશે કાળ કાંણી રહી જશે.
તું માન ભલે ના માન મને પરવા નહિ,
જીવજાન તને નહિ અલગ કરૂં તનથી;
પ્રીત વચન વીણા રચના રસીયા મન વસીયા મારેજી—

સંસાર નૌકા. —રાગ. ઉસ્તાદી—

શ્યામ ઝુલે હીંડોળા કુંજન બનમે! કુંજન બનમે મધુ બનમે.
લતાએં—પુષ્પોકો, ઝુલેમે કયા ઝુલાતી હેંએ?
પવનકે ઝોકોમે કયેસી સુગંધ આતી હેંએ?
ચમનમેં ઝુકતે શાખેં સમા દીખાતી હેંએ?
મદનકો ગોદમે લેકર, એહ સબ રમાતી હેંએ?
બસ ગઈ સાવરી સુરત એહ નયનમે?—શ્યામ૦

સાગર સરીતા. —:═══:—

કુંવારૂં રહેવુંજ ઘણુંજ સારૂ બળ્યું પરણવાનું કાકાજી બળ્યું પરણવાનું,
સારો ધણી જો નહીં મળે તો જુગ જુગ રડવાનું;
કાકાજી જુગ જુગ રડવાનું.
પ્રેમથી રમાડું તને વ્હાલી હંમેશાં, ખાલી તું શીદ અકળાય;
એ વ્હાલી ખાલી તું શીદ અકળાય;
ભાણીયા દીકરા મુંગો મરી રહે, નહીં તો ફજેતો થાય;
એ કાકા તમારૂં નખ્ખોદ જાય.
એનાં તું કયારે હવે મારી થાય..... નહીં તો...... કુંવારૂં૦

સુરદાસ કૃત. —ભજન-રાગ-પદ—

કેવું તે થાશે વહાણું, ઘેલા પ્રાણી કેવું તે વાશે વહાણું-(ટેક)
લાડીને લાવું ને પુત્ર પરણાવું, કાલની વાત ન જાણું-ઘેલા,
બળીરાજા કહે લેઉં ઈન્દ્રાસન, યજ્ઞ કીધા નવ્વાણું-ઘેલા.
જગત જુગદીશ ના ઓળખ્યા, એણે-ક્ષણું એક ન રહેવાણું-ઘેલા.
કાયા જુઠી માયારે જુઠી, જુઠું તે ઘર કેરૂં નાણું-ઘેલા.
"સુરદાસ" કહે તમે હરી ભજી લ્યો, ઓચિંતુ આવશે આણું-ઘેલા.

સત્ય પ્રકાશ —:═══:—

બાઇ હું તો પરણી તોય કુંવારી;
મને મળ્યો વૃદ્ધ ભરથાર, મારો એળે ગયો અવતાર-બાઇ.
સાસુ સતાવે નણંદ ડરાવે મ્હેણાં સહુ સંભળાવે.
કજોડલાની કહાણી કહી મને પાડોશણ શરમાવે.—બાઇ.
કુવે તળાવે પાણી જાઉં ત્યાં લોકો પાછળ આવે.
"નવી કાકી કયાં ચાલ્યાં" કહીને, પીટયા મને બોલાવે-બાઇ.

ુરદાસ. —રાગ. ભજન–પદ—

નાથ કેસે ગજકો બંધ છુડાયો,
પ્રભુ એહી અચરજ મોહે
આયો–ના.
ગજ ઓર ગ્રાહ લડત જલ
ભીતર,
લડત લડત ગજ હાર્યો,
જવભર શુંઢ રહી જલ ઉપર,
તબ હરી નામ પુકાર્યો–ના.
સબરીકે બોર સુદામાકે,
તાંદુલ,રૂચી રૂચીભોગલગાયો,
દુર્યોધનકો મેવો ત્યાગી,
ભાજી વિદુર ઘર પાયો–ના.
પેઠ પાતાળ કાળી નાગ,
નાથ્યો.ફણપરનૃત્યકરાયો.
ગારી ગોવરધન કરપરધારી,
નંદ ઘર લાલ કહાયો–ના.

ગાસુર માર્યો, બગાસુર માર્યો, દાવાનળ પાન કરાયો,
ંભ ફોડકર હિરનાકંશ માર્યો, નરસંગ નામ ધરાયો–ના.
જમેલ ગજ ગુનકા તારી, દ્રૌપદીકો ચિર પુરાયો,
.પાન કરતાં પુતના મારી, કુબજાકો રૂપ બનાયો–ના.
લ કોટડી પ્યાદલ ધાયો, ગરૂડકો નાહિ બોલાયો,
। નહી રાધાજીકો કંગન, બો બલ કહારે ગુમાયો–ના.
ી જીનકા ધ્યાન ધરત હે, ધ્યાન ધરત નહીં આયો,
ુરદાસ"_પ્રભુ તિહારે મીલનકુ, જશોદાકી ધેન ચરાયો–ના.

નંદ—બત્રીસી. —સત્ય-શેત્રંજ—

ગંગાજળ નિરમળ સમુ શુદ્ધ પવિત્રજ સાર,
તેવું કુળ જો માહરૂં (તો) પડ પાસા પોબાર.
હંસ ગયો સરોવર તીરે દીઠું અમ્રત સાર;
પીધા વીણ પાછો ફર્યો, (તો) પડ પાસા પોબાર.
સત્ય ચુકે જો સાંભવી, ધરા ન ઝીલે ભાર,
તે ગુણ હોય જો મુજ મહીં (તો) પડ પાસા પોબાર.
નાગ મુખે અમૃત ઝરણુ ચોર કને ભંડાર,
કામી પાસે રહે કામની (તો) પડ પાસા પોબાર.
મીઠો આંબો સર્વદા, ઉત્તમ ફળ દેનાર.
સત્ય અસત્ય કરે નહિ (તો) પડ પાસા પોબાર.
વિમળ કમળ વિલોકીને, ભ્રમર ગયો તે ઠાર,
દીઠું પણ અડક્યો નહી (તો) પડ પાસા પોબાર.
અહલ્યા સીતા દ્રોપદી સતી ખરી નીરધાર,
તેવું ચિત્ત જો માહરૂં (તો) પડ પાસા પોબાર.
ભૂખ્યા આગળ જો ધરે, ઉત્તમ ભોજન સાર,
ખાધા વિણ ઉઠે નહિ (તો) પડ પાસા પોબાર.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —:—

અલી જોજે મનાતી ભોળી મેના, ભોળવશે તુજને પોપટજી મીઠું મીઠું બોલી.
અલી જોજે દેતી તું અંતર ખોલી...........ભોળવશે

સાખી { પ્રેમે પોપટ દાઝ દીલની દીલ મહીં સમાવશે,
ઋતુ વસંતે માનુનીને મદનરાજ મનાવશે.

રસ રાજની રસરેલ જ્યાં રગ રગ મહીં વ્યાપી જશે,
જખ મારી મેના માનશે, પણ ખોઇ પાચે લાગશે—

પુંડલીક —રાગ-ભજન—

હમણા તો નથી નવરાસ ગુરૂરાજ અમો ઘડપણમાં ગોવીંદ ગાશું,
મરણ પછીની વાતો કરો છો મોટી, ત્યારે હમણાં શું પ્હેરવી લ ગોટી;
વાત થાય છે ઉધારની તે ખોટી, કેમ શ્યામલાલ ? સાચું...યાર...ઘડ.
હજુ બાંધવા છે મારે કંઇક માળા, હજુ થાવું છે દશ વીશ મીલવાળા
ઘર તાજાં કરી ફુંકવા દીવાળા-કેમ શ્યામલાલ ?...સાચું...યાર-ઘ.
જ્યારે ચાલશે નહીં કાયા હમારી, ત્યારે સાંભળીશું કથા આ તમારી,
મળે નાર્ગી નહિ તો રહેજે બ્રહ્મચારી-કેમ શ્યામલાલ ?...સાચું-યાર.

છત્ર વિજય —:═══:—

અલી નયન બાણ ક્યાં વાગ્યા ?
મનના મુગ્ધ ભાવ ક્યાં જાગ્યાં ? સાચું બોલ બોલ બોલ.
કોણ રસિકવર મળ્યા પરસ્પર ક્યાં હૃદયે અનુરાગ્યા ?
લોચનીઆં મદ ઘેરા તલસે અધર સુધારસ તરસ્યાં.
વશીકરણ કોણે કીધા-આ, વ્હાલ કહે ક્યાં વરસ્યાં ?-સાચું.
લાલ કોણ ને લગની શાની, હજી હું બાળ કુંવારી,
ચાલાકી મુકી દો ચતુરા, જાણી ઠગાઇ તમારી.

આનંદલહરી —:═══:—

પાધરે પંથે જા ગુમાની ! પાધરે પંથે જા.
સુંદરી સામા જોઇ જાદુગરી, આંખના ન કર ઘા;
રસિયાજી ? આવી નાજુક વયમાં અવળા લક્ષણ આ.
હઠીલા ! પધારે પંથે જા, રસિલા ! પાધરે પંથે જા:
વાત કરૂં જરા છાતીયે ચાંપું, કે ચુંબન આપું-હા.
દંત દંખે એવા અધરામૃતની સાકર ઘસીને નાં;
છોગાળા ! પાધરે પંથ જા, છબીલા ! પાધરે પંથે જા.

પૃથ્વીપુત્ર —:≡≡≡:—

નવીન પ્રેમરસભીની મૃગનયની, ભાન તું ક્યાં ભૂલી આવી,
સાણી સલુણી મદન મદમાણી, કોણે તને **ભરમાવી બ્હેન ?**-ભાન
સરવર તટપર **જલક્રીડાએ,** સહજ સખી એ તો આવી,
ચંપક છાંયે ઉભી રહી એને ભોગીએ ભરમાવી.
અરસપરસ અમ આંખ મળી, મને લોચનીએ **લલચાવી-બેન.**
માર્ગે જતાં મળ્યો મધુકર નિકટ ગઇ અણજાણી,
મદભર રસીકા રસ લૂટતાં રસ ઘેન મહીં ઘેરાણી,
મનગમતાની મોજમજાહમાં ફુલ વેણી **વીખરાણી-બેન.**

વીર કુણાલ —રાગ-ગઝલ—

સમય જો હોય સારો તો, **સકળ સંસાર સારો** છે,
સમય સારો સિધાવ્યો ત્યાં, નહીં સંસાર તારો છે.
સમય પર જે **મહારાજા,** સમય પર તે ધરે **ભગવા,**
સમય પર ખાય તે ધક્કા, **સમયનો રંગ ન્યારો છે.**
ચડે વાદળ ચડે ભરતી, **ચડે જોબન** વધે **લક્ષ્મી,**
ઘડીમાં તે પડી જાતાં, સમયનો રંગ ન્યારો છે.
સમય સારે ન સારૂં જે, કહે તે સહુ ગમારો છે,
અભાગી ખાય તે ખત્તા, **સમયનો રંગ ન્યારો છે.**

સુરદાસ ભજન. —રાગ, પદ—

ક્યું રે **નીંદભર સોયા મુસાફીર,** ક્યું રે નીંદભર સોયા,
મનુષ્ય દેહ દેવનકો દુર્લભ, **જનમ અકારથ ખોયા**-મુ૦
ધનદારા જોબન સુત તેરા, વામે મન તેરા મોહ્યા,
સુરદાસ પ્રભુ ચલેહી પંથકો, પીછે નૈનુ ભરભર રોયા-મુ૦

સુર્ય કુમારી. —:═══:—

અક્કલની એક વાત શીખાવું જગમાં મોટી હાજીહા
શેઠ પાસે વાણોતરની એક સાચી સોટી હાજીહા
શેઠ કહે સાગરનું પાણી મીઠું છે તો હાજીહા
ખારી સાકર, ગળ્યું મીઠું-છે, તોપણ કહેવું હાજીહા
રાત અંધારી, શેઠ દીવસ કહે તોપણ કહેવું હાજીહા
મન પરખી માલીકનું સૌએ થઈ રહેવું ભાઇ હાજીહા

બુદ્ધદેવ. —રાગ-ભજન—

કાયા કાચ કુંપો, તું તો ચેતરે, હિણુ ભાગી હંસા;
અવિચળ પદ્દીને તું પેખરે, હિણુ ભાગી હંસા.-કાયા૦
ઝાંઝવાનાં નીર સમજ આ, કાચી જીંદગાની તારી;
મમતા મુકી દેને તું તારીરે, હિણુભાગી હંસા.-કાયા૦
બે દિનના છે ઘરજળ સઘળાં, બે દિન અહિં રહેવાનું છે,
બે દિનનાં છે સગાસંબંધી, બે દિન સુખ લેવાનું છે.
બે દિનનો છે પંખી મેળો, અંતે ઉડી જાવાનું છે,
લોકો જેને દુનિયા કહે-તે, એક મુસાફર ખાનું છે.-કાયા૦

સતી તોરલ. —રાગ-ગઝલ.—

જીવન દિન ચારનું ચટકું નકામો મોહમાયાનો,
ઉડી જાવું આહા અંતે કરીને ત્યાગ કાયાનો.
થતાં દરબારનો ડંકો રહે નાં ગર્વ બંકાનો;
શુરાનો પણ સમય આવે સમાધિમાં સમવાનો.
અરેરે ક્યાં માયાનો નકામો મોહ સંસારે,
ભુલે જ્ઞાની છતાં જ્ઞાને-ધારાવી ઢોંગ ડાહ્યાનો.

બુદ્ધદેવ. —રાગ, ગઝલ—

પડતી હવે મુજને ખબર, તુમાં જણાયે હર્ષ નહિ,
આ જગતની જંજાળની, ચતુરાઇ તેં દીઠી નહિ.
જ્યાં પ્રેમ મારો ઝળહળે, ત્યાં તેં દીધો બદલો ખરો,
ઘરબારને છોડયા વિના યુક્તિ કશી સુજી નહી
હવે તો જો જરા જાગી (૨)-હવે.
ચોળી વિભૂતિ અંગ,—બન્યો શું યોગી (૨)
સમાધી જુઠી દે ત્યાગી (૨)
વિલાસી મહેલના વાસી, તને આ શી લગન લાગી (૨)
મધુરાં પુષ્પને ત્યાગી, અણા કાંટા શું હીન ભાગી (૨)-હવે.
ઉંડી આશ ધારીને, મેં તારો સંગ કીધો તો,
ભરૂસો દઈ ભુલાવી આ! વિરાગી શું ગયો ત્યાગી (૨)-હવે.

ઉદયભાણ. —:═══:—

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બોલો બોલો, બોલો બોલો મેના બોલાવે,
બોલો રંગ રશીયાજી ડોલો જરી ડોલો, ડોલો. ડોલો. પ્યારી ડોલાવે.
મેનાં તારા વચનની વેણુ વાગી, લાગી લાગી લલીત લેહ લાગી,
મેનાં વ્હાલી મેના કે—ના કહે, પણ જાગી જાગી અજબ જોત જાગી.
પહેલા પોપટજી પ્યારા રામજી સંભારો—વાહ! મેના શું-સતી
સીતા વિસારો.
ચતુર સુજાણ સીતા-રામ ઉચરાવો......................બોલો.
પોપટજી પાંજરૂં સોનાનું સજાવું—લાડીલી હું લાલચુ નથી કે લલચાવું.
સોને રૂપે શું ભીડ ભિતરની ભાગી...............લાગી.
રૂડા સુડાને રંગે રમાડું, પાંખે ઘાલીને ફળ મીઠાં ખવાડું,
ભાવના ભુખ્યા તમે શું? ભાવી ભાવના ભુલાવે?-બોલો.

ચાલુ જમાનો. —સમય પ્રભાવ—

અવસરને વશ બસ થઇ રહેવું, દુઃખ આવે તે તો સેહવું,
દુઃખ આવે તે તો સહેવું, પ્રભુ રૂડે કોને કહેવું.–અ૦
વેળા વશ સીતારામ થયા વનવાસી,
વેળા વશે દ્રૌપદી થઇ સૈરન્ધ્રી દાસી–એથી શિક્ષણ લેવું.–અ૦
વેળા વશ નળ નૃપ, ગયા જુગારે હારી,
ભટકી દમયંતી વનવન હાય બીચારી–છે ભાગ્ય પ્રબળ એવું.–અ૦

બુદ્ધદેવ. —ગઝલ—

દુઃખીને ડરાવે શાને, મરેલાને મારે શાને,
બળેલાને બાળે શાને, વૈરી . વિધિ,
રીઝાવી સતાવે શાને, સતાવી રીબાવે શાને,
રીબાવી જીવાડે શાને, દયાના નિધિ.
શશિને કલંકો દીધાં, ગુલાબો મનોહર કીધાં,
નિયંતા તે આવી શાને, અનિતી કીધી.–દુઃખી
ચંદનને કુસુમનાં દીધાં, સાગર જળ ખારાં કીધાં,
અમૃત કહી ઝેર દીધાં, જીવન અકારાં કીધાં;
રમણી હૃદયે આશા, નિરાશા દીધી.–દુઃખી

મહાશ્વેતા કાદંબરી. —:═══:—

હમારી લાજ તમારે હાથ, ઓ નાથ નિભાવજોરે...હમારી.
"સદગુણ જ્ઞાન સુબુદ્ધિ આપો, સતચિત આનંદ ઉરમાં સ્થાપો."
અગમ નિગમનો માર્ગ સુગમ બતલાવજોરે...હમારી.
ભકિત થકી ભવ બંધન તુટે, ડગલે ડગલે આયુષ્ય ખુટે,
શ્રીધર અમ તન મનના તાપ સમાવજોરે ..હમારી લાજ.

દાનવિ માયા. —:═══:—

ગાન મધુરાં ગાય રતિનાં રૂપે કામ લજાવે,
સ્નેહ સુધારસ સીંચન કરતાં ઘડી ઘડી શરમાવે, **મુજને એ મોહન ભાવે.**
વાત વાતમાં રીસ કરીને રોષ દોષ દર્શાવે,
પણ મમતાથી પગે પડું તો, છાતી શું લપટાવે—મુજને.
ફરી કમાણી પૈસા લાવે પેટીમાંજ દબાવે,
કુંચી કરમાં લ્યો શેઠાણી! કહી કહી બોલાવે.—મુજને.
ઘર કુકડો થઈ ઘરમાં બેસી આજ્ઞા નિત્ય ઉડાવે.
ઘરની દેવી કહી સલુણા સેવા સર્વ બજાવે—મુજને.
પ્રેમ પુષ્પનો પ્રેમ ભોગી તે પ્રેમસુધા પીવરાવે.
પ્રેમેથી પરિરંભણુ આપી પ્રેમ ઝુલે ઝુલાવે—મુજને.

રા. નાથુલાલ. રાગ–ગરબો.

પાતળીયા પાલવ મેલોરે, પાય પડું રે
અલબેલા અળગા રહોનીરે પાય પડું રે
છોગાળા છેડો મેલોરે પાય પડું રે
વ્હાલાજી મારા, મહીની, મટુકી મારી ફુટી (૨)
આ કુંઇ મોતનામાળા તુટી (૨) રે પાય પડું છું–પાતળીયા.
વ્હાલાજી મારા કંસનું રાજ નથી રૂડું (૨)
કોઈ જઇને કહેશે કુડું (૨) રે પાય પડું છું.–પાતળીયા.
વ્હાલાજી મારા, ઝગડો ઝાઝો નવ કીજે, (૨)
તુંને દાણુ શાનુ દીજે (૨) રે પાય પડું છું–પાતળીયા.
વ્હાલાજી મારા દયાનો પ્રિતમ છે સોહાગી; (૨)
મુને તારી માયા લાગી (૨) રે પાય પડું છું.–પાતળીયા.

સતી તોરલ.

—ભજન—

જેસલ કરી લે વિચાર, માથે જમ કેરો માર,
સ્વપ્ના જેવો રે સંસાર, તોળાંદે કરે છે પોકાર.
આવોને જેસલરાય આપણ મળીયે,
ખરા સંત હોયે ત્યાં જઈ ભળીએજી ?
આ ભવ આવીયો અવતાર માથે સદ્ગુરૂ ધાર,
જાવું ધણીને દરબાર બેડલી ઉતારે ભવપાર
—આવોને૦
મોતી એરણમાં ઓરાય, માથે ઘરણુ કેરા ઘાય,
ફુટે ફોકટીઆં કહેવાય, સાચાની ખરે ખબરું થાય.
—આવોને૦
નવલખ કોથળીઓ બંધાય, ત્યારે ગાંધીડો કહેવાય,
હિરા-માણેક હાટે વેચાય, તેનાં મુલ મોઘેરાં થાય—આવોને૦
નિત્ય નિત્ય ઉઠી ન્હાવા જાય કોયલા ઉજળા ન થાય,
બેટો ગુણિકાનો બે તો બાપ કોને કહેવા જાય.—આવોને૦
દેખા દેખી કરવા જાય, એ નર અધુરીયા કહેવાય,
હાથમાં દીવો લઇને છતી આંખે કુવે પડવા જાય.—આવોને૦
એવી ચાર જુગની વાણી સતિ તોરલ દેવી ગાય.—આવોને૦

મીરાંબાઇ. રાગ, ભજન—પદ.

ઝુલત રાધા સંગ ગિરિધર ઝુલત રાધા સંગ,
અબીલ ગુલાલકી ધુમ મચાઇ, ભર પિચકારી રંગ—ગિરિધર૦
લાલ ભઇ બિંદ્રાવન જમુના, કેશર ચુવત અંગ ”
નાચત લાલ અધર સુ રશભર, ધિમી ધિમી બાજે મૃદંગ.”
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, ચરન કમલ કુદંગ

લવ-કુશ —વૈરાગ્યભજન રાગ. પદ—

જોને જરી જાગી મુરખા, જોને..........જરી જાગી,
અલ્યા સુતો શું અભાગી ! જીવ ! જોને જરી જાગી,
સગાને સંબંધી ત્હારાં, સુખનાં છે બેલીરે. (૨)
ઠેલી મેલી જાશે દુખમાં રડતોજ ત્યાગી–અલ્યા સુતો શું—
કાયાની માયાને ત્હારી, કર તું વિખુટીરે (૨)
તુટી ફુટી સાંધનારો–નથી કો વિરાગી–અલ્યા સુતો શું—
મ્હારૂં આ મ્હારૂં છે માની ગુમાની શું થતોરો (૨)
જાતો હરખાતો માનો જાશે હામ ભાંગી–અલ્યા સુતો શું—

રાગ સાજ સંગ્રહ–હનુમાન સ્તુતિ–

ધન ધન મહાવીર બજરંગ, રાવણ લંક જલાને વાલે.
આજ્ઞા રઘુનંદનકી પાય પહુંચે ગઢ લંકામેં આય;
ક્રોધિત હો દી આગ લગાય, રામકે કામ બનાને વાલે.-ધન.
રાવનકી બાટીકા ઉજારી, મારા અક્ષય કુમાર સુરારી;
ફ્સ ગયે બ્રહ્મ પાશ એકવારી, લીલા લલિત દીખાનેવાલે.–ધન.
ચઢી દ્રુમ અશોકપર હર્ષાય, દિન્હિ ઝટ મુદ્રિકા ગિરાય;
ચરનન ગિરે સિતાકે આય, પિયાકી ખબર સુનાનેવાલે–ધન.
શકિત મેઘનાદ ને મારી, વ્યાકુલ ભયે લક્ષમન બલધારી;
લાયે સંજીવની સુખારી, લક્ષમન પ્રાણ બચાને વાલે–ધન.
માયા રચ અહિરાવન ધાય, જબ હર લે ગયા દોનો ભાય;
રામકો લક્ષમન સહિત ઉઠાય, જાય પાતાલમેં લાનેવાલે.–ધન.
દુષ્ટોકો મારો તત્કાલ, ભકતોંકા કરિયે પ્રતિપાળ;
શરણાંગત દ્વિજ મન્નીલાલ, ધન વિદ્યા બલપાનેવાલે–ધન.

સતી તોરલ. —ભજન—

પાપ ત્હારૂં પ્રકાશ જાડેજા પાપ ત્હારૂં પ્રકાશરે,
ત્હારી બેડલીને બુડવા નહિ દઉં જાડેજારે—તોરલ કહે છે—
હરણ હર્યાં લખચાર તોરલ દે હરણ હર્યાં લખ ચારરે,
કંઈક વનમાં મૃગલા મારીયા, તોળાંદેરે એમ જેસલ કહે છે.
કર્મ ત્હારાં સંભાર જાડેજા ધર્મ ત્હારો સંભારરે—તારી બેડલી—
લુંટી કુંવારી જાન સતી નારી, લુટી કુંવારી જાનરે,
સાત વીશું મોડબંધ મારીયા તોળાંદેરે, એમ—જેસલ કહે છે
ધર્મ ત્હારો સંભાળ જાડેજા ધર્મ ત્હારો સંભાળરે—તારી બેડલી—
તોડી સરોવર પાળ, સતિ નારી તોડી સરોવર પાળરે,
ભાઈ ભાભીને મેં મારીયાં તોળાંદેરે એમ જેસલ કહે છે.
કંઈક પરમાથ કર જાડેજા કંઈક પરમાર્થ કરરે—તારી બેડલી—
માથાના જેટલા વાળ સતિ નારી માથાના જેટલા વાળરે,
એટલાં કુકર્મો મ્હેં કર્યા તોળાંદેરે એમ—જેસલ કહે છે.
પાપ તારૂં પ્રકાશ જાડેજા પાપ ત્હારૂં પ્રકાશરે;
વિનવે જેસલરાય—સતિને વિનવે જેસલરાય,
મારી બેડલી ઉતારો ભવ પાર, સતિ—મારી. બેડલી ઉતારે ભવપાર—

અહલ્યા બાઇ. —:═══:—

રાજ સામી સાંજના આવજો, સામી સડકપર બંગલો,
મીઠા—મ્હેમાન આજ આવજોરે—સામી૦
પ્રીતિ સરોવરની પાળે પાતળીયા
અમીરસ પીજો પીવરાવજોરે—સામી૦
કાયાને કયારડે બ્હેકે કસ્તુરી
લ્હેરખડા લુંટજો લુંટાવજોરે—સામી૦

કબીર ભજન —રાગ પદ—

તુંહી રામ તુંહી રામ તુંહી રામ, તારો ચરખો બોલે રામ નામ,
ભજ તુંહીરે......નીજ તુંહી......રામ તુંહી;
ચરખો મારો અજબ રંગીલો, પુણીયો લાલ ગુલાલ;
કાંતનેવાલી છેલ છબીલી, આકાશ નાખે તાર, અરજી સુણજો મોરીરે.
રૂ પીંજાવવા હું ગઇ, તુમ પીંજો પીંજરા ભાઇ;
પીંજન પીંજોરે કોઇ ખા ગઇ, કાંઇ દાસ ગુરૂ સમજ બતાઇ.
જળ ઉપર જળ નિપજેરે, જળમાં કીધો વાસ;
એક અચંબો મેં સુણ્યોએ કાંઇ બેટી જનમ્યો બાપ.
બેટી પુછે બાપકું તું અજાણ્યો વર લાવ;
અજાણ્યો વર ના મળે તો તારે મારે લરબાર.
માતારે મરજો પીતારે મરજો મરજો ઘર બરથાર;
એક ન મરજો પીતારે મારા ચરખાનો ઘડનાર.
રામદાસનો ભણે કબીરો આ ચરખો કહેવાય;
આ ચરખાને જે કોઇ ફેરવે, તેના જન્મ મરણ મટી જાય.

મહાશ્વેતા કાદંબરી. —:═══:—

પતિ વીના પ્રેમદાના મનના, પુરાય ક્યાંથી કોડ,
કહે સખી પુરાય ક્યાંથી કોડ ?
સરજનહારે સરજી જગમાં, નરનારીની જોડ. (૨)
પશુ પક્ષી વન વૃક્ષ નિહાળો-સૃષ્ટિ માંહિ સઘળે જઇ ભાળો.
નાના મોટા જીવ જંતુમાં, પણ એવી નથી ખોડ-સ૦
પતિ ભજ્યે પાતક સહુ ટળતાં, અખંડ સુખડાં સેજે મળતાં,
પતિ વિના સાહેલી જગમાં, હરાય જીતી હોડ-સ૦

સરસ્વતીચન્દ્ર. —રાગ-ભજન—

પ્રિતી કરી શું તરછોડી પરદેશી હાં......હાં છોડી પરદેશી, (૨)–પ્રિતી.
ડંશ દઇ અહો ભ્રમર કુમુદને, હો છોડી પરદેશી હાં છોડી (૨)–પ્રિતી.
પુરી પંખીણી, પ્રેમ પીંજરમાં આખર પાંખ મરોડી પરદેશી,
હાં મરોડી પરદેશી..........મરોડી પરદેશી..............પ્રિતી.
ત્યાગી કુમુદ વન, ભટકી ઓ ભમરો, આવ્યો અહીં શું ફરી દોડી,
ઉડી જા ઉડી જા પંખી-મુશાફર રેન રહી છે, હવે થોડી પરદેશી,
હાં થોડી પરદેશી...........હાં થોડી પરદેશી..............પ્રિતી.

ઉદય-ભાણ. —રાગ. ભજન—

ટાળ્યા નહીંરે ટળે લખ્યા લલાટે લેખ—ટાળ્યાં૦
વાવ્યા બીજ તે ફળે કરમે લખ્યું તે મળે—ટાળ્યાં૦
દશરથ બાંધેલ તલાવડી, પાણી શ્રવણ ભરે;
ધર્મ કરતા ધાડ થઇ, આંધળા ઝુરી તો મરે—ટાળ્યાં૦
રઘુવીર ચાલ્યા વનમાં સીતા રૂદન કરે;
દુષ્ટ દગે સતી લઇ ગયો, લંકા પળમાં બળે—ટાળ્યાં૦
હરિશ્ચંદ્ર જેવો રાજવી, નીચ ઘર મજુરી કરે;
રાણી વેચી પરઘરે, વેળા ચાહે સો કરે—ટાળ્યાં૦

માલતી માધવ—

ચાલ... ચાલ...ઓ અલબેલી, વળી વળી પાછું જુવે શું પ્રેમ ઘેલી.
તારા ઉરમાં આનંદની હેલી, સાહેલી, તારા ઉરમાં આનંદની હેલી,
મળ્યા હવે ભેગાં, ચંપો ને ચંપેલી.............ચાલ ચાલ;
મારા પગના ઝાંઝરની ખીલી વારે વારે પડતી ઢીલી
(ખીલી જેવી ઢીલી, એવી તું એ છે હઠીલી, હવે ચાલ?)
(આ...આવિયે છીએ)........ ....ચાલ.

છત્ર વિજય —:═══:—

પાતળીઆ પાલવ છોડો કોઇ જોઇ જાશે,
—નખરળાં શીદ તરછોડો મારો જીવ જાશે.
બાળી ભોળી હું બાળ કુંવારી,
—બાળો ભોળો હું છું બ્રહ્મચારી.
છોડો છોડો મારો હાથ મરડાઈ જાય છે.
—આના આવા ચાળા જોઇ લોહી થાય છે.
કાં શું થાય છે ? (મારો જીવ જાય છે, અરે હાય હાય હાય)

સુકન્યા સાવિત્રી. (નાતરીઆ ન્યાતનો ફજેતો)

નવ ગમે ઘરબાર, ભરી દુઃખની વખાર,
બળ્યો સંસાર નાતરીયા ન્યાતનો
...દીઠું નારનું બજાર, વ્હોરી વ્યર્થ વહે ભાર,
જેમાં મળે નહીં મેળ કોઇ વાતનોરે—બળ્યો.
કેમ કરી થાય કહો પ્રીતિ પરાણે.
"કરે જીવતાં મોહકાણ—મુવે હોય તાણાતાણ"
...ભાઇ બાઇનો વ્હેવાર ચાલે લાતનોરે—બળ્યો.

બુદ્ધદેવ. —:═══:—

પિયુ પિયુ પોકારતીરે, પપૈયા વધુ ઝુરે વનમાં,
વિરહ અંગાર ઉઠે તનમાં, અતિશય બળી રહી મનમાં.—પિયુ૦
ખીલતી આ કળી કુસુમની, ભોગી વિના કરમાય;
ઝુકતી આ લલિત પાંખડી, ભોગી મધુકર ચ્હાય—પિયુ૦
બાળા રસાળી અંતરે, આકુળ વ્યાકુળ થાય;
નમ્ર નવોઢા નૌતમ રમણી, રસિક નરવર ચ્હાય,
હંસણી દુઃખી થતીરે, કોમળ માનસ ઉપવનમાં—પિયુ૦

કંસવધ. —ગરબો—

જમુનાને તીરે જાદુવાલે, સખી બંસરી બજાવી,
નંદલાલે વ્હાલે ચિત ચોરી મને બાવરી બનાવી.
ભૂલાવી મારૂં ભાન સાન કહાન ગયો હાંહાં,
મને મોરલીએ મોહીની ઉપજાવી.—જમુના.

સાખી } સુંદરછબી જોઇછેલની, ઉપજી અંતર પ્રીત;
નટવર ગિરધર શ્યામમાં, ચોટયું મારૂં ચિત.

નયન નેહે નચાવ્યાં વાલીડે સખી મુખ મલકાવી,
છુપી છુપી કરી સાન, મને લીધીરે લોભાવી,
ન ભાવે ખાનપાન નિંદ ન આવે હવે, લગન લલનાએ પ્રેમની લગાવી.

સાખી } વીરણુ થકી વિંધાયલું, અંતર અતી અકળાય;
અળગો રહે અલબેલડો, શું કરૂં સખી ઉપાય-જમુના.

પૃથ્વી પુત્ર —:═══:—

આવી આવી વસંતની બહાર, સુની મારી સેજલડી,
તોયે આવ્યા ન હૈયા કેરા હાર, સુની મારી સેજલડી.
લાવો લાવો સમજાવી, સુંદર શ્યામ શ્યામ શ્યામ,
આવો આવો અંતરના આરામ, સુની મારી સેજલડી.

સાખી } મીઠા બોલી કોકિલા કરે મધુર ટહુકાર,
વીરહે વ્યાકુળ વલ્લભા દેતી શ્રાપ હજાર.

મનગમતા મોહન લાલા અંતર છો વિહવળ વ્હાલા,
પ્રીતિ ધારા વરશાવો, શાને તરશાવો, ફુલસૈયા સોહાવો.
ફુલબાણુ વિંધે પ્રાણુ-આ સૂની મારી સેજલડી.

કુસમાવતી. —:રાગ-ભજનઃ—

ભલે જન કોટી યત્નો કરે, નસીબના લખ્યા લેખ ના ટાળે
પાપીયા પાપી પગલાં ભરે, અંતમાં માથું પટકી મરે.
હરિશ્ચંદ્ર મહારાજ જુવોને, નિચ ઘેર સેવા કરે
થઇ સેવકી સતિ લેખથી ગુમાન શાને કરે—નશીબ.
પાડન્વ સરખા ધર્મ ધારી પણ, વન વન રવડી મરે
ચીર હરણ થયાં સતીનાં પ્રભુ કૃપા ત્યાં કરે-નશીબ.
સતીયા સુરજન ભલે કુજનથી, કદી પીડાતા—ફરે
સત્યેમેવ જયતે સમજજો, ન્યાય નીયંતા કરે-નશીબ.

સરોજની. —રાગ-ભજન—

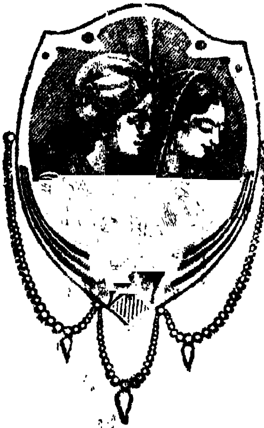
કાળ નહિં છોડે, ડાહ્યા શાને મથીને મરો
પાપી ભ્રમણા કાજેરે, ધોળાં કાળાં શીદને કરો.
મન જાણો છે મે કર્યું કે! પણ કરનારો છે કોય;
આદર્યાં અધવચ રહે ને, હરી કરે સો હોય,
મિથ્યા વૈભવ માટેરે, નિર્દય જુલ્મી શીદને કરો.—કાળ૦
નક્કી સમજો કાળ રાય ત્યમ, રંક સર્વને ખાય;
બાંધી મુઠ્ઠીએ આવેલાં સૌ ખાલી હાથે જાય,
કરશો તેવું ભરશોરે! પરમેશ્વરથી જરી તો ડરો—કાળ૦

સરદારબા. —કજોડાની કહાણી—

કોને કહીએ કજોડાની કહાણીરે, જેમ બળદ પીલાયે ઘાણીરે,
લોક વગોવે ને સાસુ સંતાપે, વળી પીયુડો છે પામર પ્રાણીરે.
હું જોબન રશ ઝુલતી, પણ જોડીની ખોડ,
પીયુડો રમે લખોટીયે કરતો દોડા દોડ.
જગદીશ! હવે ઘભરાણીરે, સહાય કરજો શ્રી સારંગ પ્રાણીરે.

રાજકઠીયારાની વાર્તા— (રાજકઠીયારો નોવેલમાંથી)

—રાગ–દોહરો—

ભરતખંડમાં સુંદીરગામ, ક્ષત્રિઓનું મોટું ધામ !
જગજા નામે પુરનો ધણી, **સ**'નામે રાણી પદ્મણી !
એક દીવસ **નિશાએ** રાય, પાસે **રાણી** ચાંપે પાય,
રાતદીવસનો પડયો વિવાદ! **હોડકરી** કીધો સંવાદ!
ચડાં ઉતરી બેને થાય, રાજા **હઠ**માં આવિ જાય,
હાજીઆએ'**હાજીહા**'કરી,**કાળીરાત બપોરા ઠરી!**
ગર્ભવંતી ગુણવંતી નાર, મૂકી રાત્રે વન મોઝાર !
રોતી પીટતી રાણી ગઈ, વનમાં પ્રસુત પીડા થઇ !
જાયો કુંવર**કન્હૈયો કહાન**,જાણે બીજો **ભૂપ** નિધાન!
પણ **પતી** વિણ **સતીનું** મન કચવાય, જુવે પુત્રને–
રોવાઇ જાય,

રાણી શોક અધિક મનધરે, દીકરો લઈ દક્ષિણ પરવરે,
ભુખ **દુ:**ખના આગ્યાદીન, સતીનું શરીર થાતું ક્ષિણ.
પુત્ર ઉગારી માતા મરે, સીધ્ધિ **સ્વર્ગ** વિશે સંચરે !
મરતા **માદળીયું** દીધ હાથ, માતાએ આશિષ સંગાથ.
કુંવર પછી **કઠીયારો** ઠર્યો પીતા ક્રોધથી **કુંવરી** વર્યો.
સતિએ દળદર કાઢયું દૂર, ત્યાંથી આવ્યા **શ્રી** **સિદ્ધપુર.**
કપટે—કંથ વગડે ઉપડે,—(ને)—સતી સસરાને પાલવડે
÷કહો જોગી પતી કહાં જઈ રહયા ?=જંગલમાં જોગી થઇ ગયા.
÷કહો જોગી સસરાનું શું થયું ?=પુત્ર વધુ પર ચિત્તજ ગયું,
×કુંવર તાતથી કેમ પમાય ?÷સતિને પતીનો સમાગમ કયાં થાય ?
=ઉત્તર સામી આંખયો કરો, દક્ષિણ સામી પીઠજ ધરો.
=જયો પીતા શ્રી **જોધાણુ નાથ, હે સતી** તું જ **પતિનો હાથ.**

સ્નેહલતા —:═══:—

છે નોકરી દુઃખનું મૂળ શૂળ સૌને મોટી હાય હાયરે,
... .શુળ સૌને મોટી (૨)–છે૦
સારો દિવસ સેવા બજાવી, પોઢવું આખર થાકી.
રાત વિતી ન માલમ પડે કે ઝટ નોકરી જાગી.–શૂળ૦
આમ દોડાવે તેમ દોડાવે કરાવે સર્વે વેઠ,
ધીક્ક જગતમાં જીવતર તેનું (૨) ભરે આશરે પેટ.–શૂળ૦
પંડીત–જ્ઞાની ધ્યાની સર્વે લખી ગયા વિચારી,
ગુલામગીરી છે નક્ટ નોકરી (૨) નહીં કરવી તે સારી–શૂળ૦

મીનળ–મુંજાળ. —:═══:—

અધુરો ઘટ છલકાય—આખરે અધુરો ઘટ છલકાય,
સાગરમાં બહુ શલીલ ભર્યું છે, પણ મઝા ન મુકે જરાય.
આમ્રતરૂવર ફળ આવે ત્યમ નીચું નમતું જાય,
એરંડા ફળ આવે બાઇ ! ઉંચો વધતો જાય—આખરે,
મૂળ સંસ્કાર પડયા વીણુ માન અધુરીયા કહેવાય,
વિદ્યા કે વિપુ. વીત વસ્ત્રથી જાતી સ્વભાવ ન જાય—આખરે.

સોનેરી જાળ —:═══:—

ભલે માલીક હો દુનિયાનો, ભલે અઢળક હોય ખજાનો,
ભલે પ્રતાપ હોય વિદ્યાનો,
ભોગવવાને જોઇએ,—પ્રભુના ઘરનો પરવાનો;—ભલે."
"સત્તા મળી શા કામની, જો ન્યાય પંથે વળાય ના."
"મહત્તા મળી શા કામની, જો એક ટેક પળાય ના,"
"વિદ્યા મળી શા કામની, મદ–મોહ કંઇ જો તજાય ના."
"શ્રદ્ધા ધરી શા કામની, જો આત્મ–શ્રેય સધાય ના."
ભલે ભૂત હોય ધર્માત્માનો, ભલે મૂરખ હોય કે દાનો–ભોગવવા.

વિરકેશરી.

—:═══:—

આપ પાપડ વાડીમાં પધારજો લ્હેરીલાલ.
મંદીરની સામે મકાન છે, નીચે દેશી દારૂની દુકાન છે.
રંગરંગીલા ચાલ મારી પાડોશમાં તુલસી ક્યારાનું નીશાન છે,
છજામાં તુલસીના ઝાડનું નીશાન છે.—લ્હેરીલાલ.
અખંડ ને અભંગ આજ સાંજ પહેલા પધારજો,
હડતાળવાળાનું તોફાન છે, જબરૂં હડતાળવાળાનું તોફાન છે.–લ્હેરીલાલ.
–જોખમ ભરેલું કામ પુરી પંચાત છે, ધારતી છે આફતમાં
જાન છે, મારા બાપ ધારતી છે–લ્હેરીલાલ.

સતી દ્રૌપદી.

—:═══:—

ધરો કાંઇ હિત શિખામણ ધ્યાન, ગર્વથી નથી નાથ કલ્યાણ,
કુસંપે રહ્યું કોણ આરામ, મેળવ્યું કોણે મહીમાં માન.
અભિમાન પર્વત છે મોટો, હેઠળ ઉંડી ખાઇ.................
ચડયા પડયા તે નર પછડાયા, છરમાં ગયા છુંદાઈ—ધરો૦
લંકા સરખો ગઢ દુર્ઘટ ને સમુદ્ર સરખી ખાઇ.
લંક પતિ પણ લંક ન લાગ્યો, રણમાં ગયો રોળાઇ,
હિરણ્યાક્ષને—હિરણ્યકસ્યપુ એ જબરજંગ બે ભાઈ,
નૃસિંહ રૂપે નખે વધેર્યો, માને ગયા મરડાઇ..........ધરો૦

બુદ્ધદેવ

—:═══:—

ફુલની પાંખડી લ્યો પ્રાણ, ગણી અંતરની ઓળખાણ—ફુલની.
શ્યામ શલુણા અમ ઘર આવ્યા, શા કરીએ શન્માન.
નાથ નગિના પરિમલ ભીના, મન માન્યા મેહમાન—ફુલની.
ઝાઝું શું કહીએ સમજુને, સખી નયનનાં બાણ;
વિમળ કમળ, આ સરવર જળનું, ભોગી ભ્રમર સુજાણ—ફુલની

કુમારપાળ. —:════:—

પ્રેમ તંત્ર અણુમોલ સખી એ શીખવ્યા નવ શીખવાય,
......................કોઇના શીખવ્યા નવ શીખવાય.—
પડે સમજ અનુભવે આવડે. કાન્ત મિલન જ્યાં થાય,
................એકાન્તે કાન્ત મિલન જ્યાં થાય—સખી.
પ્રિયતમને જોતાં શરમ ચડે, ધડકે ઉર પાછા ચરણ પડે,
ત્યાં શાં શીખાયે પ્રણય તંત્ર. જ્યાં નયને મદ ઘેરાય,—
......................હઠીલા નયને મદ ઘેરાય—સખી.
પણ જ્યાં જરી આંખથી આંખ મળે, પળમા ઉર એક બીજા ઉછળે
અધીરા હૃદયેથી હૃદય મળે, ત્યાં રસ સાગર છલકાય—
..........................સ્નેહથી રસ સાગર છલકાય.

ઓડાણો. —વૈરાગ્ય ભજન—

જુઠું જુઠું જગત ખરૂં જાણ્ય મારે.
જુઠી જનની–જુઠીમાયા, જુઠી મોહ ભરેલી માયા,
કાચ કુંપો કાયા, મમતા તાણુ મારે.
ગગને જામે વાદળ ગોટા, પાણીમાં પ્રગટે પરપોટા,
ખેલ વિશ્વનો ખોટો—સાચો જાણુ મારે-
મારૂં મારૂં કરતાં મરતાં, દ્રવ્ય કાજ પાપે નહી ડરતાં,
મેલી ચાલ્યા દામ—ખજાનો ખાંણુ મારે.
જુઠી જાણો જગતની બાજી, આતશબાજી જાશે ગાજી.
અંતે સૌને સોવું છે સ્મશાન મારે

શાલિવાહન. —:═══:—

મીઠી નજરના તરસ્યાના તરસ્યા બની રહેજો;
સિંધુ તમે તો બિંદુ સમ અમને ગણી લેજો,
છે સાગર હૃદય તમારાં, ત્યાં શા અભિમાન અમારાં
નિભાવજો શરણાંગત જાણી દોષ સહી લેજો:—
જીવન તમારે ચરણે આત્મા તમારે શરણે,
મમ આત્મ તણા પરમાત્મ બનીને અંતરમાં રહેજો:—

ધના ભગત. —:રાગ–ભજન:—

રાણબાણ વાગ્યા હોય તે જાણે, બોલ્યા મુરખા મનમાં ન આણે.
ધ્રુવને વાગ્યાં, પ્રલ્હાદને વાગ્યાં, ઠરી ને બેઠાં ઠેકાણે,
ગર્ભવાસમાં શુકદેવને વાગ્યાં, એવું વેદ વચન પરમાણે—રામ.
મોરધ્વજ રાજાનું મન હરી લેવા, મ્હારો વા'લો આવ્યા જે ટાણે,
લઇ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું, પત્ની–પુત્ર બેઉ તાણે-રામ.
મીરાંબાઇ ઉપર કોપ કરીને, બોલ્યો રાણોજી ખડગ તાણે.
ઝેરના પ્યાલા મ્હારા ગીરધરલાલે, આરોગ્યા અમૃત ઠેકાણે–રામ,
નરસીંહ મ્હેતાની હુંડી શીકારી, વ્હાલે ખેપ ભરી ખરે ટાણે,
આગળ સંત અનેક ઓધાર્યા, એવું ધનાભગત ઉર આણે–રામ.

શાલિવાહન —:═══:—

અમર કામ જે કરે જગતમાં તે નર–અમર ગણાય,
જગ કલ્યાણે જીવન વીતાવે યુગ યુગ એ પૂજાય;
... ... મનુષ્યમાં જે જન દેવ મનાય:–અમર૦
આત્મ ત્યાગના ઉજ્વળ વ્રતના ઘર ઘર ગીત ગવાય.
જેમ પુષ્પ ખરી કરમાય; પણ વાસ વિમળ રહી જાય.
કીર્તિવાસના કીર્તિવંતની અખિલ જગે ફેલાય:–અમર૦

—:==:—

કોઇ દુધ લ્યો દીલરંગી, શોખીલા શાણા ઉમંગી—હાં
કેફી પીયે કસુંબલો ગાંજો પીયે અણુધ,
દારૂ તો દીવાના પીયે, દાના પીયે દુધ—હાં કોઇ.
એક અમીરસ દેવનો, બીજો રશ છે. પ્રેમ,
ત્રીજો રશ ગોરશ ભલો, પીયે ક્યા હેમ—હાં કોઈ.
ગોરી ગવરી ગાયનાં, ગોરા મીઠાં દુધ
હું પણ ગોરી ગોરડી, ગોરૂં દીલ છે શુદ્ધ—હાં કોઈ.
હેમ કટોરો હાથમાં, માંહી અમૃતસાર
ચતુર હોય તે ચિંતવે, ગુણ સમજે ન ગમાર—હાં કોઇ.

શ્રી તુલશીદાસ કૃત, ભજન. —રાગ-બિહાગ—

બ્હાનાની પત રાખ, પ્રભુ તારા બ્હાનાની પત રાખ;
બ્હાનારે માટે જો દુઃખ દેશો તો, કોણ જપે તારો જાપ—પ્રભુ.
રોહીદાસની તમે પાતરી લીધીને, નવ જોઇ જાત કે ભાત;
સેનાના માટે સનમુખ રહીને, તમે નાઈ કહેવાયા નાથ—પ્રભુ.
પ્રલ્હાદની તમે પ્રતિપાલણા કીધીને, સ્થંભમાં પુર્યો વાસ;
તાતી કઢા તમે શીતળ કીધી, સુધન્વાને માટ—પ્રભુ.
પંચાળીનાં પટકુળ પુર્યાંને, રાખી સભામાં લાજ;
સાયરમાંથી બુડતો રાખ્યો. રામ કહેતાં ગજરાજ.—પ્રભુ.
ઝેર, હતાં તેનાં અમૃત કીધાંને, આપ્યાં મીરાંને હાથ;
મે'તા ને માંડળીક મારવા ધાર્યો, તો કેદારો લાવ્યા મધરાત—પ્રભુ.
ભક્તોનાં તમે સંકટ ભાંગ્યા ત્યારે દ્રઢ આવ્યો વિશ્વાસ;
તુલશીના સ્વામીને કહું કરજોડી, પુરો અંતર આસ.—પ્રભુ.

શાલિવાહન. —રાગ, ગઝલ કવ્વાલી—

માગું તમારી માયા, કાયા હશે ત્યાં છાયા,
સ્વામીન્ તમારે ચરણે. વૈભવ બધા શમાયા,
જગની તમે વિભૂતિ, વિભૂતિ હું તમારી સ્વામી,
મારા અને તમારા, યોગો અમર લખાયા.
વૈભવ બીજાને આપે, કષ્ટો બીજાનાં કાપે,
પરમાર્થે પ્રાણ ત્યાગે, ત્યાગી ખરા જણાયા,
દીન-રાત જેણે જાગી, સેવા જગતની સાધી,
પ્રભુતા ભર્યાં એ જીવો, જગમાં પ્રભુ મનાયા—માગુ૦

ભોજાભગતનો ચાબખો. —:═══:—

પ્રાણીયા ભજી લેને કીરતાર, આતો સ્વપ્નુ છે સંસાર.
ધન દોલત અને માલ ખજાના, પુત્ર અને પરીવાર,
તેતો તજી તમે જાશો એકલા, ખાશો જમના મારરે.—પ્રાણીયા.
ઊંચી મેડીને અજબ જરૂખા, ગોખ તણો નહી પાર,
છત્રપતી તો ચાલ્યા ગયા, તેના બાંધ્યા રહ્યાં છે બારરે.—પ્રાણીયા.
ઉપર ફુલડાં ફરફરેને, હેઠળ શ્રીફળ ચાર.
ઠીક કરી એને ઠાઠડીમાં ઘાલ્યો, પછી પુઠે પડે પોકારરે.—પ્રાણીયા.
શેજ તળાઇ વીના સુતો નહીને, કરતો હુન્નર હજાર,
ખોળી ખોળીને બાળશે, જેમ લોઢું ગાળે લુહારરે—પ્રાણીયા.
શમશાન જઇને ચેહ ખડકી, તે ઉપર કાષ્ટનો ભાર,
અગની મુકીને અળગા રહે, પછી અંગે ઝરે અંગારરે.—પ્રાણીયા.
સ્નાન કરવા સૌ ચાલીયા મળી નર સઘળાને નાર,
ભોજોભગત કહે દશ દહાડા રોઇને, વળતી મુક્યા વીસારરે.—પ્રાણીયા.

સૌરાષ્ટ્ર વીર. —:═══:—

એ..........નીંદરડી ઉડાડો રાણા જાગો કોઇ રાણી જાયા
ક્ષત્રી વટવાટ તમારી જોતી રહી, જમાનાથી જનની આજે-
રોતી રહી-નીંદર.
ચોહાણીએ રૂણ ચઢાવ્યાં સોળંકીએ શૂર ગુમાવ્યા
ચાવડા કીર્તી ચોરે ચૌટે ગઇ-એ-જમાનાથી
સુનાં મણી મંદિર મ્હારાં, પ્રભાસના દિવ્ય કિનારા
સુની સુની, આજે એ રણવાટો રહી-જમનાથી.
લુંટાયા શું લુટો લાજ લુંટાઇ ગઇ-
જમાનાથી જનની આજે રોતી રહી-એનીંદર.

શાલિવાહન. :═══:—

લક્ષ્મી વિણ લક્ષણવંતાની, કીંમત નહીં અંકાવાની
ભાગ્ય વિનાની લક્ષ્મી ઘરમાં, આવી તે વહી જાવાની—
લક્ષ્મી તું છે મૂળ દુઃખનું, જ્યાં ત્યાં કલેશ જગાવાની,
ચંચળ થઇ ઘરઘર ફરતી તું, સારા કર્મ તજાવાની.—
એકનું લઇ બીજાને આપે, તું પણ છે મોટી ક્યાંની
કીસ્મત છે બસ એકજ તારી, હસ્તાનેજ રડાવાની.—

મીરાંબાઇ કૃત ભજન. —રાગ-પદ—

સુખડાની માયા લાગીરે—મોહન તારા.—ટેક૦
સુખડું મેં જોયું તારૂં, સરવે જુગ થયું ખારૂં, મન મારૂં રહ્યું ન્યારૂંરે.
સંસારીનાનું સુખ એવું, ઝાંઝવાના નીર જેવું, તેને તુચ્છ કરી ફરીએરે.
સંસારીઆનું સુખ કાચુ, પરણીને રંડાવું પાછું, તેને ઘેર શીદ જઇએરે.
પરણું તો પ્રીતમ પ્યારો, અખંડ સૌભાગ્ય મારો, રંડાવાનો ભે ટાળ્યોરે.
મીરાંબાઇ કહે બલીહારી, આશા એક મને તારી, હવે હું તો બડભાગીરે.

શાલિવાહન. —રાગ ગઝલ—

સુખની ગણાય છાયા, કમનીય જેની કાયા;
આરામ ત્યાં છુપાયા, રમણી મહાન માયા.
મદમસ્ત હસ્તીઓનાં, કુંભસ્થળો વિદારે;
કે લાખ-ખડ્ગથી જે રોકાય ના લગારે,
તે સ્હેજમાંજ સ્ત્રીના, કરપાસમાં ફસાયા—રમણી૦
અલકાવળીની લટમાં કે રકત અધર પટમાં,
દ્રગ બાણની ઝપટમાં, કે ઉભય ઉરજ ઘટમાં;
લપટાય નહીં એવા, નર કોઇ નથી સુઝાયા—રમણી૦
જો સ્વર્ગ હોય શ્યામા સંસાર સ્વર્ગ સમજો;
જો નર્ક હોઈ નારી, તો જગત નર્ક સમજો,
પણ સર્વ જીંદગીનાં સુખ દુ:ખ ત્યાં છુપાયાં—રમણી૦

કબીર ભજન. —રાગ. કીરતન—

મુખડા કયા દેખો દરપનમેં. તેરે દયા ધરમ નહીં મનમેં-મુ૦
જેશી ફુલ રહી ફુલવાડી, બાસ રહિત નીજ ફુલમેં,
એક દીન એસી હો જાયગી, ખાક ઉડેગી તનમેં-મુ૦
ચુવા-ચંદન, અબીર અરગજા, શોભે ગોરે તનમેં,
ધન-જોબન દો ઘડીકા સાથી, છુટ જાવેગા ક્ષણમેં-મુ૦
કોડી કોડી માયા જોડી, સુરત રહે નીજ ધનમેં,
દશ દરવાજા બંધ રહે તો, રહે ગઈ સબહી મનમેં-મુ૦
વાંસનકી એક નાવ બનાઈ, લે ચલે જંગલમે;
ધરમી ધરમી પાર ઉતર ગયે, પાપી ડુબે જલમેં;
કહત કબીરા સુનો ભાઇ સાધુ, એ કયા લગ રહી મનમેં—

રાજા ગોપીચંદ. —રાગ-ઝીંઝોટી-ઠુમરી—

ભજમનરે ભજરામ, દુન્યા ભુલાએ કે—ભજ.
જીવન થોડા, રસ્તા બીકટરે, જપ હર પલ હર નામ—ભજ.
ભોગકો છોડકે જોગકો લેના, કઠન કઠનરે યહે કામ—ભજ.

શાલિવાહન. :═══:

જાગ્યું નસીબ હવે જાગ્યું, જીહાં બરાબર,
ભાગ્યું દળદર દુઃખ ભાગ્યું, જીહાં બરાબર.
સોનાનાં ઘરબાર ચણાવું હીરા માણેક છાપરે છાવું,
ચાંદીના ચોક હું પુરાવું, જીહાં બરાબર.
દશ હજાર હું દોતીયા રાખું ચોપડા પારંપાર.
પાને પાનું ફેરવી જુવો ઉધાર ના તલભાર.
......................નાણાવટી કહેવરાવુ ......
આપણે તો અખેપાતરની શેઠ દીલથી કરશું સેવ,
મન ભાવતું મને આપો નવું નવું અન દેવ,
......................ખાવું અને ખવરાવું......

ભોજા ભગતનો ચાબખો. —:═══:—

ભરમાવી દુનીયા ભોળીરે, બાવો ચાલ્યો ભભૂતી ચોળી—ટેક.
દોરી ધાગાને વળી ચીઠી કરી ને આપે ગુણકારી ગોળી.
જીવને હણતાં દયા ન આણે જેમ ભીલ કાફર કે કોળી.—ભ૦
નીત નીત દરશન નિમ ધરાવે, ઘેર આવે ત્રીયાની ટોળી,
માઇ માઇ કરીને બાવો બોલાવે. હુકચે કામનાની હોળી.—ભ૦
સઘળા શીષ્યને ભેળા કરીને ખાય ખીર ખાંડને પોળી.
ભોજોભગત કહે ભવસાગરમાં બાવે નાખ્યા બોળીરે.—ભ૦

મીરાંબાઇનું ભજન. —**રાગ-ભજન.**

તું તારા બીરદ સામું જોઇ લે શામળીયા. (૨)
ના જોઇશ કરણી હમારીરે...વ્હાલા...(૨)...તું તારા-(૨)
ગજને કારણ વ્હાલા પેદલ ધાયા(૨)દ્રૌપદીનાં ચીર વધાર્યાં રે-વ્હાલા(૨)
ટીટોડીનારે વ્હાલા, બાળ ઉગાર્યા (૨) પાળજે પત જગરાયારે.વ્હાલા (૨)
-ભાષણ-(જે ગોરધન ધરણુકી જે, વાહ, મીરાં વાહ, ભગત-મીરાં વાહ)

શ્રી સત્યનારાયણ. —:═════:—

કહું આપ વીતી હું કર્મ કથા દુઃખીઆરી,કાળજડું નાંખતી સંહારી.-કહું૦
આ નગર સાધુ શેઠની, બહુ લાડલી દીકરી હતી;
ખાતાં બગાસું દાસીઓ, કંઇ લાખ એ હાજર થતી.-કહું૦
મોતી હીરા પ્હેરી ચરણ, ધરણી પરે ના રાખતી;
તે આજ ટુકડા કાજ તમ ઘર, આવીને ભીખ માંગતી.-કહું૦
પતીને પીતાજી લઇને, વ્હાણે વિદેશે સંચર્યાં;
ચોરાઇ ગઇ લક્ષ્મી અને, આગે રખડતાં છે કર્યાં.-કહું૦
ચહતી અને પડતી પ્રભુ, ચીરકાળ કોની ન રાખશે;
ભીખારી પળમાં ભૂપ થઇ, ભુપ થઇ ભીખ માગશે.-કહું૦

શાલિવાહન. —**રાગ, ગઝલ**—

રસીલાં પ્રેમોનાં હૈડાં, પ્રીતમમાં રાત દિન રમતાં.
સલુણાં શ્યામનાં સ્વપના નજરથી ના ઘડી ખસતાં
પ્રીતમ જો હોય પાસે તો બધુંયે વિશ્વ પાસે છે,
વસે દુર જો નજરથી એ જગત આ શૂન્ય ભાસે છે.
અધુરા એ સવાલોના? જવાબો પ્રેમીઓ ખોળે,
અજબ ઉત્તર એ પ્રશ્નોના, એ પ્રશ્નોમાં લખાયાં છેઃ—

કબીરકૃત. —ભજન-રાગ-પદ—

રામ નામ તું ભજલે પ્યારે કાયકુ મગરૂબી કરતા હે.
ચ્ચી મટીકા બંગલા તેરા, પાવ પલકમે ઢલતા હે.—રામ૦
બ્રાહ્મણ હોકર પૂરાણ વાંચે સ્નાન તર્પન કરતા હે,
રવ કા સુચિત રહેના, એ કયા સાહેબ મીલતા હે—રામ૦
જોગી હોકર જટા બઢાવે. હાલ મસ્તમે રહેતા હે,
ખર ધરેકર હાથ સુકાવે. યોં કયા સાહેબ મીલતા હે.—રામ૦
ાન ભાવ પડતે કાલે કપડે. દાઢી મુછ મુડતા હે.
ઉટી લકડી હાથ પકડકર, એ કયા સાહેબ મીલતા હે.—રામ૦
ુલ્લાં હોકર બાંગ પુકારે, એ કયા સાહેબ બહિરા હે,
ગીકે પાવમેં અવાજ બાજે, ઓબી અલ્લા સુનતાહે.—રામ૦
ાથ હોકર લીંગ બંઢાવે, ઘર ઘર લેકર ફીરતા હે,
ીંખ બજાકર ભીક્ષા માગે, એ કયા સાહેબ મીલતા હે.—રામ૦
ક્ત કબીરા સૂનભાઇ સાધુ, મનકી માલા જપતા હે
ાવ ભક્તિસે ધ્યાન ધરત હે, ઉનકુ સાહેબ મીલતા હે.—રામ૦

ેકુ અબળા. —:═══:—

સાર સુધરે કેમ કરી, નહીં સમાન જયાં નરનારી-
યાં જુગતી જોડી હોય નહીં, ત્યાં ઉભય જીવન દુઃખકારી-
ાઇ બન્યા બેરીસ્ટરને બાઇ બારાખડી નવ જાણે
ાઇ જાય ભાષણ કરવા તો-બાઇ ઘોડીયાં તાણે
—કોણ સમજે જવાબદારી.
હેજ મહીં જે શકુન્તલાની સ્વપન સૃષ્ટીઓ ઘડશે-
ઇ છાણા વિણનારી એ રસીયાને પાલે પડશે-
ભોગવશે જન્મ બીમારી.

મધુ બંસરી —રાગ-ઉસ્તાદી—

મોરી બૈયા ન પકર ગીરધારી શ્યામ, ચલી ભરન નીર જમુનાકે ધામ.
તુમ તો જાતે સોતન સંગ રહેતે, અબ તો સહન પ્યારી શ્યામ...મોરી.

શાહ-કે-ચોર —રાગ-કવ્વાલી—

સંસાર આ છે ચિત્રમય બાજીગરી દેખાય છે.
અમૃત ભર્યું કે ઝેર એમાં તત્વ ના સમજાય છે.
કોઇ સ્થળે વિદ્વાન જનની વાત તો સમજાય છે.
કોઇ સ્થળે દારૂ નિશામાં દાનવો દેખાય છે.
રમણી રમણના પ્રેમમાં રસરંગ જો રેલાય છે.
કોઇ સ્થળે નિજ વૃદ્ધ પતિની કથનીઓ કહેવાય છે,
સંગીતના સુરો કહીં—તો રૂદન ક્યાં સમજાય છે.
આનંદ મસ્તી ક્યાં ઉડે તો શોક ક્યાં ઉભરાય છે.
સંસારની માયા મહીં ખોટું ખરૂં ભેળાય છે,
જે જ્ઞાનથી મુક્તિ મળે એ જ્ઞાન ના સમજાય છે.

નરસિંહ મહેતો. —:═══:—

વ્હાલા વેગે આવોરે દયા દીલે લાવીરે, ભીડું મારી ભાંગવા હોજી.
નહીં આવો તો છાના ઉઘાડું બધાં છીદ્ર......................વાલા.

આહેરડામાં ઉછર્યાં ગોવાળીઆમાં વાસ,
કાંધે કાળી કામળી માગી પીતા છાસ.

માતા કેદે, મુકીયાં, પુરો મારી આશ. હું રાખુ તમથી દાવોરે...ભીડું.

બે માના બે બાપના નકટા નિર્લજ બાળ,
મહી માખણના ચોરટા કંસ તણા હે કાળ.

સોડતજો રાણી રાધાજણી, દિજન આપે આળ,ધીરાવેગે ધાવોરે...ભીડું.

શાલિવાહન. —:═══:—

મારી સામે ન જોશો જરાય—નજર મને લાગેરે
—જોતાં નયને નયન ઢળી જાય નજર નહીં લાગેરે.—
ભૂલી મને હું સૌને ભૂલાવું;—
—ભૂલો નહીં એવા ભેદ શીખાવું.
મીઠી મુંઝવણી થાય—નજર મને લાગેરે.—
જાદુગરી તેં જાદુ ચલાવ્યાં;
મોહન મંત્રથી ભાન ભૂલવ્યાં, કોને ખબર શું થય,—

ભજન. —રાગ. ગઝલ—

શ્રીરામ કહેનેકી મઝા, જીસકી જબાંપે આ ગયા;
જીવન મુક્ત હો ગયા, ચારો પદારથ પા ગયા—ટેક.
લુંટી મઝા **પ્રહલાદને,** ઉસ નામકે પ્રતાપસેં
નરસીંગ હો દર્શન દીયા, ત્રીલોકમેં જશ છાગયા—શ્રીરામ.
ઐસા ભીલન—**સીવરી,** કીસ પ્રેમસેં સુમરન કીયા;
પરમાત્મા ઘર આંયકે, ઉસ હાથશે ફુલ ખા લીયા—શ્રીરામ.
વાલ્મીક બડા અધમ, ઉસ નામકા સુમરન કીયા;
સત કોટી **રામાયન** કરકે, પ્રભુ પદારથ પા ગયા—શ્રીરામ.
સતકોટી કી તકસીરમેં, જબ શંભુને પાયા ઉસે;
જાપે કૃપા ઇનકી ભઇ, સદ્‌ગુરૂમેં દર્શન દીયા—શ્રીરામ.
સબસેં બડી દરજા કીયા, ભકતોંકા ઇસ કલી કાલમેં;
નરસીંહકા હુંડી દ્વારીકામેં, શામરા શિકરા દીયા—શ્રીરામ.
છા રહી કીરત બીમલ, રૂતુરાજસી સંસારમેં,
અબ કે માનીંદ **તુલસી,** પ્રેમ રસબર્સા દીયા—શ્રીરામ.

શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજન.—રાગ. ગઝલ—

કૃષ્ણ ઘર નંદકે આયે સિતારા હોતો એસા હો.
કરે સબ પ્રેમસે દર્શણ દુલારા હોતો એસા હો.
બકાસુરકો મશલ ડારા, પુતના જાનશે મારી.
કંશકો કેશસે ખેંચા ખિલારા હો તો એસા હો.
કુદ પાનીકે અંદરશે, નાગકો નાથ કર લાયે,
ચરણ ફણ પેધર કરકે, નચારા હો તો એસા હો.
તીર જમુનાકે જા કરકે બજાઇ બંસરી મોહન.
ચલી ઘર છોડ બ્રજનારી પિયારા હોતો એસાહો.
રચાઇ રાશ કુંજનમે;મનોહર રૂપ બન કરકે,
દેવ દર્શનકો ચલ આયે; દીલારા હો તો એસા હો.
ગયે જબ છોડ ગોકુળકો નહિ ફીર લોટકર આયે,
સખિ રોતિ રહી બનમેં, કીનારા હો તો એસા હો.
પૂરી દ્વારાવતિ જાકર. મહલ સોનેકે બનવાયે,
હજારો રાનિયાં વાહી, ફસારા હો તો એસા હો.
કુરૂ-પાંડવ લડે રનમેં, જીત અર્જુનકી કરવાઇ,
બચાઇ લાજ દ્રોપદીકી સહારા હો તો એસા હો.
ઉતારા ભાર ભૂમીકા, સિધારા ધામ આપનેકો
વો બ્રહ્માનંદ દુનિયાસે. નીયારા હો તો એસા હો.

મુદ્રા પ્રતાપ. -રાગ-પ્રભાત-

જાગી જીવ જો જરી જીવન તારૂં હરી-રાત્રી અંધારી વહી વાયું વ્હાણું,
અન્ય સૌ પરહરી સમરને શ્રી હરી, ફરી ફરી નહીં મળે આવું ટાણું,
અધિક ગોવિંદથી પણ ગુરૂને ગણી, ગુરૂ પદે પરમ આનંદ માણો,
સાર હીન સકલ સંસારમાં, સારનો સાર શ્રીહરિ તણું નામ જાણો.

.બ્રહ્માનંદ ભજનસાળા-ભજન,રાગ,જંગલા. તાલ ૩

.જ ખેલન મત જા મેરી સજની, શામ સુંદર ઘર આવત હૈરી.-ટેક.
.રમુકટ સિર ઊપર સાજે, ગલે બન માલ સુહાવત હૈરી.-આજ.
.શી અધર લગાય બજાવે, મધુર મધુર ધુન ગાવત હૈરી.-આજ.
.તપસન-મકરા કૃતિકુંડલ, પગ નપૂર ઝણુકાવત હૈરી-આજ.
.હ્માનંદ પ્રેમવશ મોહન, સખિયન દરશન દિખાવત હૈરી.-આજ.

.રસિંહ મહેતા કૃત ભજન—રાગ-પદ—

.તોઅમે વેહેવારીયા,શ્રીરામ નામના વેહેપારી આવેરે બધા ગામગામના.
.મારૂ વસાણુ સાધુ સઉકોને ભાવે અઢારે વરણ જેને હોરવાને આવે.
.મારૂ વસાણુ કાળ-દુકાળે ન ખુટે, ચોર ન લુંટે જેને રાજા ન દંડે-સંતો.
.મનામ ધન્ય મારે, ગાજે ને ગાજે, છપ્પન ઉપર ભેર ભુંગળો વાગે-સંતો.
.ખ તણા તો લેમાં નહીને પાર વિનાની છે પુંજી,
.રવું હોય તો હોરી લેજો કસ્તુરી છે સુંઘી—સંતો.
.ાવરોને ખાતાવઈમાં લક્ષ્મીવરનું નામ,
.ીઠીમાં ચતુરભુજ લખીયા નરસઇયાનું નામ—સંતો.

.ાનેરી જાળ -રાગ—ભજન-

.તારૂં)-નાવલડું હંકાર. સાજન ધીરે ધીરે,
.વસિંધુ આ ભયકાર, સાજન ધીરે ધીરે...તારૂં
.દીરા પી મન માકડું કુદે, નાવડું ચુરા થાય,...સાજન.
.હ ભાવના વાદળ છાયાં, હૃદયાકાશની માંય.
.દમત્સરનો મેહુલો વરસે, ડુબતી હોડી જાય;
.સા દુર્ગમ લીધી દુર્ગુણની, સીધી ભૂલ્યો વાટ,
.ત્ય ધ્રૂવનો તારલો ચુકયોં, કેમ મળે મૂક્તિ ઘાટ...સાજન.

લેડી લાજવન્તી. —રાગ-ભજન—

ઊંચે મહેલ અટારી બાંધે તુ જાને નહી મરના,
શ્વાશકા તો વિશ્વાસ નહી ઓર, અમર ભરોસા કરના.
તુ જાને ધરતી મેરી, ધરતી કહે તું મેરા.
રજની પૃથવી ઘેરી કહાં તક. અંત તો હુવા સવેરા.
કોઇ કુંચનકી લંકા લુટાયે ગએ, કોઇ કૌરવકા ગૌરવ મીટાયે ગએ;
કંઈ લાખો સીકંદર બનાએ ગએ, જીનકે ઝંડે વિજયકે ધુમાએ ગએ;
બડે છત્રપતી જો કહાએ ગયે, ખાલી હાથો જગતમે સબ આએ ગએ.

વિણાવેલી. —:═══:—

સુંદર શામળીયા, નામ જપીશ નિત્ય તારૂં—સું૦
મનહરના મળીયા, કાશી કરવત ધારૂં—સું૦
શામળા શણગાર હમારા, કાળજું હર્યું કામણગારા,
વીનવે કરગરી દીન દારા, દર્શન દો દીલદાર તમારા;
ક્યાં હું, કહું દુઃખ મારૂં.—સુંદર શામળીયા.
આસપાસ નહીં વાસ નિહાળું, આહાહા, ત્રિભુવન ભાસતું કાળું,
નિરખું નહીં મુખડું તારૂં જઇ હીમાલય ગાત્ર હું ગાળું.

કબીર ભજન. —રાગ ભજન પદ—

દયા-ધરમ નહીં મનમેં, મુખડાં ક્યા-દેખો દરપનમે,
કાગળકા એક નાવ બનાયા, છોડા સમંદર જલમે,
નુગરા બેઠન વાલા ડુબે, સુગરા તરજાય છિનમે,—મુ.
મુચ્છ સમારી પાઘડી બાંધી, તેલ લગાવત તનમે,
ડુંગરકા પાની જોબનકા લટકા, ઢલજાવેગા છીનમેં—મુ.
ઓર કાયામાં શ્વાસ ઉગત હયે, ગૌઆ ચરત હયે બનમેં,
કહત કબીરા સુનોભાઇ સાધુ, રહ ગઈ મનકી મનમેં—મુ.

મીરાં ભજન. —રાગ-કુમરી—

નાથ તુમ જાનત હો સબ ઘટકી, મીરાં ભક્તી કરે પ્રગટકી—ટેક.
ધ્યાન ધરી મીરાં મનમેં, સંભારે પુજા કરે અટપટકી;
શાલિગ્રામકુ ચંદન ચડાવત, ભાલ તિલક બિંદુ અટકી...નાથ.
રામ મંદીરમે મીરાં નાચે, તાલ પડે જેશે ચટકી;
પાઉમેં નેપુર રૂમઝુમ બાજે, લાજ સંભારે ઘુંઘટકી...નાથ.
ઝેરના કટોરા રાણાજીએ મોકલ્યા, સાધુ સંગત મીરાં અટકી,
લે ચરણામૃત પીયો, હો ગઇ, અમૃતકી વટકી...નાથ.
સુરત દોરપર મીરાં નાચે, શિરપે ઘડા ઉપર મટકી,
મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ, સુરત લગી જેસે નટકી...નાથ.

અબજોનાં બંધન.. રાગ-"ભજન"

જાન હે જાના, સબકો હે જાના,
સોહન જીસમે પહોચાના. ફિર નહિ આના જાના—ટેક
કાયા ઘડ કચ્ચા ભાઈ, માયા બાદલકી છાઇ,
લડકા લડકી લુગાઇ, સ્વારથકી હે સગાઇ, મત હોના દિલગીર–
માલ ખજાના મયના હાથી, ઘેડા ઓર સમયાના,
સબકો છોડ એકેલાહી જાના, આવે પરવાના;
જબ એકહુ ન ચલે બ્હાના, ચલતી નહીં તદબીર.—ટેક.

જલસા સંગ્રહ. —રાગ, પીલુ, પદ—

કીસીકા કૌન સંગાથીરે બાબા—કીસીકા.
જુઠીરે માયા જગત ભુલાયા, કહેત પુરાણકી પોથીરે–બા–કી.
દૌલત દૂનીયા માલ ખજાનાં, માત પિતા સંગ નાહીરે–બા–કી.
આપહી આપે અકેલા રી'જાના, હોતે મશાનકી માટીરે–બા–કી.

મનોહરી રંભા. રાગ:કવ્વાલી

જગતનાં બાગમાં બાપુ માયાળુ એક માળી છે;
રસિલા છોડ ને પાણી સીંચે ને કલાલી છે—ટેક.
સુગંધી તો ભ્રમર લ્હેશે. ખરો માલિક તો તે રહેશે
ખીલાવી જે નહિ દેશે, ભુલ્યો નિજધર્મ માળીએ—જ.
જશે જ્યાં ફુલની કળીઓ, જશે સાથે સુગંધી તો,
હશે ફળ ત્યાં હશે ઠળીઓ, જુવો ધારો નિહાળીને—જ.
પિતા પુત્રી પરાયું ધન, થશે બીજે ને તે સ્વાધીન;
જશે ભરથાર લઈ તે તન, રહેશે રોઇ માળીરે—જ.

સરદારબા. —રાગ-ઉસ્તાદી—

બંસીવાલા આજોરે મારે દેશ, પ્યારી સામરી સુરત પ્યારો બેસ—બં-
આવન આવન કેહ ગયોજી, કર ગયો કોલ અનેક,
ગીણતાં ગીણતાં ઘીસ ગઇ, મોરી આંગળીઆકી રેખ.
સાંવરીયા રસીલા સલુણા. પીયાને જીયાયે કરૂંગે નીસાર,
હમતો જોગી પ્રેમકેરે, પ્રેમ હમારો દેશ
શુદ્ધ નહીં પાઈ પીયુકી, તબ લીયો આ વેશ.—બં.

સાગર-સરિતા— ભજન, રાગ, પદ.

ચંચળ લક્ષ્મીનાં ચાળારે જનમુર્ખ ફુલી મરનારા,
કાળાં—ધોળાં કરનારારે ખાંતે ખત્તા ખાનારા.—ચંચળ૦
"જયમ વર્ષાની વીજળી પળપળ કરે ચમકાર,
આજ મળ્યું ધન કાલે જાશે, આંખ ચોળી રહેનારરે.—ચંચળ૦
મોટા મોટા નર મરી ગયા ત્યારે ગયું ન કાંઇ સાથ,
જુઠો મદશો જાળવો, તમે જાશો ખાલી હાથરે.—ચંચળ૦

વિરાટ-પર્વ. રાગ ઉસ્તાદી ભજન.

વરનન મુખસે કીયો ન જાય તેરો રાધા કીશન મુરારી.
ફાગન મેં જબ હોરી ખેલત, બાહરત કુંજ બીહારી,
શ્રીંદાબન્દકી કુંજ ગલીમેં, બહોંઆ પકડ રંગડારી,
ક્રોધમેં આકર ભરે ચઢાકર, તબ બોલી બ્રીજનારી.
મત રંગ ડારો લાજ ધરો તુમ, હમહય નાર કુંવારી,
તુમ હો નીરલજ હમ નહી અયશે મુખશે સુનોગે ગારી
(તબ)—ફગવા લીયે બીન-જાને ન દુંગા-યુ-હસકે-બુલા મુરારી,
અબ કહાં જાઓ બચો મોરે આગે ભરમારી પીચકારી,
કહેને લગી સબ હાથ જોડ—અય ગોકુલકે રખવારી,
તુમરે પ્રેમમેં બની હમ મુરખ, અંગીઆ ભીજ ગઇ સારી,
અબતો છોડ દો ચીર હમારે તુમ જીતે હમ હારી.

અંબરીષ— —:═══:—

ગોવિંન્દ તારા ગુણ સ્યા સ્યા ગાઉં (૨) હોજીરે સાગર ગુણ ભરીયોજીરે.
નવશેનવાણું પુર્યાંનવાનવા ચીર વ્હાલા,દ્રૌપદીની વ્હારેઝટ ચડીયોહોજીરે.
ઇન્દ્રેકોપીને વૃષ્ટિ વ્રજમાં કીધી ત્યારે,ટચલી આંગલીયે ગિરીવર ધરીયોહો.
કણુના કોઠાર ભરીયા, લુંટયા રંકે આ ઘડીરે,
બમણો કણનીધી ક્ષણમાં કરીયો—હોજીરે.

બોલતો કાગળ —:═══:—

ફુલણજી ફુલોમાં ઝાઝા ફુલ્યું ફુલ ફુલી કરમાશે,
ફુલી કરમાશે ખીલેલું આખર ખરી જાશે.
સરખા દીવસ ન ગયા કોઇના તેમ નહી જાશે,
રેંટતણી ઘટમાળ ભરાશે ભરાઇ ઠલવાશે.
ઉજળુ એ સહુ દુધ આજ અભીમાનને દેખાશે,
જ્યારે પડશે કાળ ઝપાટો ત્યારે સમજાશે.

મોહજીત. —:═══:—

હજુ નહિ આયે બાલમ કૈસે કટે રતિયાં;
બાલા જોબન મોરી છોટી ઉમરીયાં...હજુ.
સખી સંગ કોઇ નાહી, અબતો બ્યાકુલ ભઇ,
વૃજમેં અકેલી રહી, ફીરત મેં થક ગઇ;
બીના **કનૈયા** મારી ધરકત છતિયાં...હજુ.

રા. માંડલીક. —:═══:—

ખુને **જીગરકો** પીતી હું બસ **ગમમેં** તેરે યાર,
શહેરે ચમનસેં ફીરતી હું બસ ગમમેં તેરે યાર.
મય ચુપકે ચુપકે **રોતી** મુંહ આંસુઓસે ધોતી;
વોહ કહાં ગયો મેરા **મોતી**, મોતી બીના ના સોતી–
બસ ગમમેં તેરે યાર–ખુને
દીલ ઉસીકું દીજીયે દીલદાર યાર હો,
કયા હિંદુ કયા મુસલમીન-કદરદાન યાર હો,
મેરી નજર જો તુમસે લડ ગઇ, મેં પલંગસે નીચે પડ ગઇ
વોહ કહાં ગયો મેરે પ્યારે, મેં અગ્ની જેસી જલ ગઇ
બસ ગમમેં તોરે યાર–ખુને

મીસ માણુકુ. **—રાગ. કહેરવા–**

હજારો મેરે કાનકા **મોતી** કાનકા **મોતી**, કાનકા મોતી—હ.
એરે મોતી મેરા, કીચપડા હે. (ર) **લે જમુનાજલ ધોતી,**
("કૈસે ધોતી") લે જમુના જલ ધોની—હજારો—(ર)
એરે મોતી મેરા લાખ ટકેકા (ર) ધર છતીયન પર સોતી (ર)
હજારો મેરે–(ર) કાનકા **મોતી**—(ર) હજારો મેરે—
"વાહરે વાહ, બડા ભારી મોતી. હો હો હો હો." ! ! !

ભજનમાલા— રાગ. પદ.

જીને ઇશ્કમેં શિર નાં દિઆ, જગમેં જીઆ તબ ક્યા હુવા;
ચરખા પોકારે રૂઇ રૂઈ, આશક પુકારે તુંહી તુંહી;
જીને પ્રેમરસ ચાખ્યા નહિ, રસીઆ બના જબ ક્યા હુવા-જીને
દરિયા કિનારે માલમ ખડા, માલમ જાને દરિયા મેરા;
ડુબકી દિયે મોતી ના મિલા, માલમ બના જબ ક્યા હુવા-જીને
જોગી જુગત જાને નહિ, કપડા રંગા તબ ક્યા હુવા;
જીન આપ-ઘટ રંગાં નહિ, પરઘટ રગા જબ ક્યા હુવા-જીને
કાજી કીતાબેં ખોલ કે મશલ્લા', સુનાવે ઓરકુ;
આપે અદલ ચલતા નહિ. કાજી બના જબ ક્યા હુવા-જીને
મકકે મદીને શેહેરમેં, શજદા કોઆ તબ ક્યા હુવા;
દિલકા કુફર જાતા નહિ, કલમાં પડા તબ ક્યા હુવા-જીને
કેહેવે અલી સુન એ વલી, પીયુ પીયુ કિયે મેરા જી ગયા;
જીન સાંઇ ગુન ગયા નહિ રોતા ફીરા તબ ક્યા હુવા-જીને

ચેડી લાજવન્તી. રાગ-ભજન.

જબહું કાયાને જનમ લીયો જગ હસા એ કાયા રોઈ
ફિર જગને છલ-કપટ શીખાયા એ કાયા ચંચલ હોય
ચૌદા બરસકી ભઈ અવસ્થા, કાયા મલમલ ધોય
મદન બરન જ્યું દરપન ચમકે દરશન લે હર કોય
માત પીતાને ધરસે નીકાલા કંથ શેજ પર સોય
જન્મ ભયો શન્તાનકા, ફિર ઓર રૂપકી રંગત ખોય
નયન બદલ ગએ કંથ કે જગ ચરચાને કી અધમોય
પ્રથમ રોય એ કાયા મુરખ અન્ત સમેલી રોય

મી. મુરાદઅલી —ઉસ્તાદી—ભજન.

મદીનેમેં મોહુંમદ આયો. દીલભર સચ્ચો દીન જગાયો.
સરવર સચ્ચો દીન જગાયો.—મદીને.
જુમ્માકી રાતકો જન્મજ ધરીયો, અમીના ઘર જાઓ.
દાઈ હલીમા પાલના ઝુલાવે હુરાયે મંગલ ગાયો;
અબદલ્લા ઘર અંનત વધાયો—મદીને.
નબી મોહુમ્મદ ચલે મેહેરાજકુ ચોથે અરશપે આયો,
ચોથે અરસપે એક શેર ખડા થા, અંગુઠી નબિસે પાયો,
મુદ્દત પરદેમેં દીખાયો.—મદીને.
ઉસ પરદેમેં નબીકું બીઠાયો, અનહક ભેદ બતાયો,
આશુક માશુક દોનો હીલમીલ બેઠે, આશુક માશુક મન ભાયો;
નબીજી મહેરાજ સીધાયો.—મદીને.
નૂરકી પગરી નૂરકા જામા, નૂરકી સેજ બીછાયો,
નૂરકા સેહરા, નબીજીકે શીરપર, મોતીયન મેહુ બરશાયો;
નબીજી મહેરાજસે આયો.—મદીને.
કલમા પઢો નીત નુર નબીકા, ઈલમે-દીન. સોહાયો,
લાઇલાહા, ઇલ્લાલાહા મોહમદ રસૂલીલ્લાહ, કલમા મુખપાક પઢાયો.
નીરેશા. તેર કદમોમે આયો.—મદીને.

નાટકે—અછુતાદામન—તર્જે—ભજન—

જગકો દોરંગી પાયા મુરખ ક્યું લલચાયા.
કોઇ રખ્ખે ફોજ-રીસાલા કોઇ ઓહડે શાલ-દુશાલા,
કીસને તો કમલહી ના પાયા મુરખ ક્યું લલચાયા.—જગકો.
કહીં અબ્રે રહેમત બરસે કોઇ બુન્દ પાનાકે તરસે,
કહીં ધુપ હય કહીં છાયા, મુરખ કયું લલચાયા.—જગકો.

રા' માંડલીક.—રાગ. આશાવરી—

છોડ છોડ સખી ચલ સંગ મેરે, તોહે વ્રજમે કાંન બુલાવત હૈ.
નહીં તુમ બીન વાકો ચયન પરત નહીં ખાન પાન કછુ ભાવત હૈ.
મોર મુગટ નહીં પહેનત હય, નહીં અંગ સુગંધ લગાવત હૈ.
નહીં ધેનુ ચરાવન જાત સખી, વોહે બંસીનાદ ન ભાવત હૈ.
ક્યું એસો હીયો તેરો કઠીન ભયો, તોહે લાજ શરમ નહીં આવત હૈ,
જાકો જોગીજન ધ્યાન ધરત બ્રહ્માદિક પાર ન પાવત હૈ.
તોરી પ્રીતમે ભુલ ગયો પ્રભુતા, તકસીર વો માફ કરાવત હૈ.
એક બાત ન ઝુઠ કહું સજની, અબ કયા ઇતના તરસાવત હૈ,
પ્રિયા માંધોસે બેગે મીલો પ્યારી, વોનો, તેરોહી નાજ ઉઠાવત હૈ.

મીસ. પ્યારીજાન. —રાગ કહેરવા.

અપને ખ્વાજાકી મેં જોગન બનીરે હો (૨)
જોગન બની: બૈરાગન બનીરે (૨) અપને ખ્વાજા—(૨)
તુટાસા કુવા નીરખોરે, હોય ચમેલી ફુલ,
સબ સખીયન મીલ સહેરા ગુંથે પહેને નબી ઓ રસુલ.
મેં તો જોગન બનીરે, અપને ખ્વાજાકી—
પત્તા તુટા ડાલસેરે, લેગઇ પવન ઉડાય.
અબકે બીછડે કબ મીલેગે, ઉપર ચલે–વો–જાય–મેં તો જોગન–અપને.
પત્તા ઝુકાજા ટેહનીકે નીચે, બતાયે પાંચો ફુલ,
ઉપરકે પતે સબી ઝુકેરે, પહુનાયે નબી ઓ રસુલ...મેં તો.

પ્યારા સાહેબ—રાગ, આશાવરી—

કરલે સીંગાર ચતર અલબેલી, સાજનકે ઘર જાના હોગા. (૨)
માટી ઉડાવન માટી બીછાવન, મટીમેં મિલ જાના હોગા—
નહાલે ધોલે શીશ ગુંથવાલે, ફીર વ્હાંસે નહીં આના હોગા—કરલે

નાટકે—ચંદ્ર મધુરી—તર્જે-ઉસ્તાદી.

તેરે લીયે જોબનીઆ બનાએ-
રખુંગી;-સો તેરે લીયે,
સોનેકા ઘડવા હય ઓર-
ઘડે પર ઝારી-યાર.
ગંગાજલ પનીયા ભરવાએ-
રખુંગી;-સો તેરે લીયે-તેરે.
ફુલ મંગાયા મયને-
તુરરા બનાય યાર
ફુલનકા ગજરા બનાએ-
રખુંગી;-સો તેરે લીયે-તેરે
હાર ભી પહેરા મયને
પહેરી બંગરીયાં યાર,
ઝુલ્ફેમે મોતીઆં બંધાએ-
રખુંગી; સો તેરે લીયે-તેરે

નાટકે—વિર કેશરી— —તર્જે, કવ્વાલી—

જબ દીલ ન હો કાબુમેં તો ક્યા મેરી ખતા હય, યેહુ શાને ખુદા હુય,
સચ હય જો મહોબ્બતમેં કીસીને કહા હય, આફ્ત હય બલા હય,
આઝારે મોહબતસે તો અલ્લાહી બચાએ યેહ ગમ ન દીખાએ,
યહ દર્દ વહિ હય, જીસકી નહી કોઇ દવા હય, બેકાર હુઆ હુય,
શાયદા કો લગે કોનસે અંદાઝ, તો દેખો, કુછ ગૌર તો કરો,
મરતા હય તો મરનેકે સીવા, કોન જીયા હય, આખરકો ફના હય.

એ કોનો વાંક. —:═══:—

વસ્લકી રાતતો રાહતસે બસર હોને દો
શામહીસે એ ધમકી કે શહર હોને દો
છેડતે કયું હો જુવાનીમેં હસીનો કો અમીર
રાતહી ભરકા યેહ જોબન હય સહર હોને દો
નાલએ બુલબુલસે દિલયે ચોટ અયસી લગ ગઈ
રોતે રોતે બાગબાંકો આજ હિચકી લગ ગઈ—નાલએ
દરદે દીલને ઉઠકે પહેલું વહી ચોંકા દીયા
આંખ બદલી અય અમીર ઉસને મય બીસમીલ હોગયા
રાત ભરમેં જબ આંખ મેરી લગ ગઇ
વહાં નીગાહ તીરછી હુઈ યહા દીલમે બરછી લગ ગઇ—નાલએ

લયલી-મજનું. —રાગ-ઠુમરી—

આંસુવા ભરે મોરે નયેન, દીલરા કાંપે મોરે હો.—આંસુવા.
દોહરા { જાને મનકો ભેદમન, દુજો નજાને કોએ,
પરકનાહાર દુખઓ, દુખકો મારો હોય.—આં૦
ઉછલત છતીઅન હએ મોરી, ઓર ચઢતહએ સાંસ,
રૂપ સરૂપ તો જલ ગયો, દેહ બની જુંધાસ.—આં૦
જગ કહે ના કીજીએ, પ્રીતમે જાવે પ્રાન
કઓસે બંધવ્હો છોડીએ, જો બાંધત હએ દોજાન—આં૦
આગ જલાવે હાડકો, ઓર જલાવે માંસ,
ગેલ જલાવે સબ કછુ, ન રાખે જી કીઆસ.—આં૦
ચીંતાને સબ લુટીઓ જોબન ઓર આરામ,
પ્રીતમ જાતો ચખચુંકે, વાકો લે ન નામ.—આં૦

નાટકે—અબળાનાં બંધન—ગઝલે-કવ્વાલી.

બાગ બાંકા હૈ ન ખટકા, નહૈ સૈયાદકા ભય,
દોસ્તો દીલસે કહો; હિંદુ મુસલમાનકી જય,
આંખ ખોલે હિંદ, અબ ગફલતકે પરદે દુર કર,
આજ તક સોયા, મગર અબ ખ્વાબ દિલસેં દુર કર.
રાસ્તા હે એક, પર ગલીઓ મેં ચક્કર હે બડા,
હૈ ખુદા ઔર રામ એક, દો દો કે રખને દુર કર.
કૌન હિન્દુ ઔર મુસલમાન, પારસી સબ ભાઈ હૈં,
એક માંકે હૈં સપુત, આપસકે, ઝગડેં દુર કર.
બાદ મરને કે ન જા, હરગીઝ બિદેશી કબ્રમેં,
ગર બિદેશી હો કફન, ઉસકે ભી ટુકડે દૂર કર.

સોનેરી જાળ. —રાગ ઉસ્તાદી—

ક્યસે ખોલું અટારી, નયનનોકે બાન લગ જાય,
બાલો ભોલો જોબનવા લુંટાય-ક્યસે.
જોબનવા જોર કરે, મનવા ન ધીર ધરે, ઘુંઘટકોપટ ખુલ જાય (ક્યસે)
પાપી પપૈયા; ન બુલબુલ સે બાત કરે, જોબનકો રંગ ઉડ જાય;(ક્યસે)
જમના કે તીરે ખડો કુંવર કન્હાઇ, મોસે નજરીયાં મીલાય; ક્યસે.

સુરશ્યામ. —:═══:—

સૈયાં હું ધું ગુલાબી રંગ. પ્રીતમ રંગ કેશરીયા,.
મારૂ જોબન ગુલાબી રંગ પ્રીતમ રંગ કેશરીયા-સૈયાં૦
પાન ગંગેરી જસોદા બીડીયાં, ચાવે ગુલાબી ફુલ,
ચલાવે રંગ કેશરીયા-સૈયાં૦
ચુન ચુન કલીયાં સેજ બીછાઈ, સોવે ગુલાબી ફુલ,
ઉડાવે રંગ કેશરીયા-સૈયાં૦

રામગ્રાફ નં. ૫૧૨–હિન્દી ભજન–

અલી જીકર લે, મુરખ મનવા પીછે તું પરતાવેગા,
... ...રે **ભાઈ પીછે તું પસ્તાવેગા**
ઇસ દુનીયામેં કહેત **કબીરા** ફેર જનમ નહિં પાવેગા (૨)–અલી.
દેરે દીલાવે નામ **મૌલાકે**, દેવેગા તો પાવેગા.
... ...રે **ભાઈ દેવેગા તો પાવેગા.**
ગયા વખત ફેર નહિં મીલનેકા, **ખાલી હાથે** જાવેગા (૨)–અલી.
દુનિયારે **દૌલત માલ ખજાના,** સંગ ન તેરે આવેગા
... ...રે ભાઇ સંગ ન તેરે આવેગા
મહેલ મહેલીયાં **બાગ–બગીચા,** સબ છોડકર જાવેગા (૨)–અલી.
હાથીરે ઘોડા ફોજુરે લશ્કર ઘરકુલ્લે ચૌકી બીઠાવેગા,
... ...રે **ભાઇ ઘરકુલ્લે ચોકી બીઠાવેગા.**
દીલકે ભીતર તનસે મનડા, જમરા જીવ લે જાવેગા (૨) અલી.
રોજે મહેશરમેં નિશદીન બોલે, **પાક મોહંમદ** આવેગા,
... ... રે **ભાઇ પાક મોહંમદ આવેગા.**
નબી મોહંમદ મુસ્તફા, કુલ્લ આલમકુ બેંતાવેગા–અલી.

પ્રતાપ લક્ષ્મી રાગ–ભજન.

ઊંચી સી અટારીયોસેં દેખે મેરા રામ બાબા
અચ્છી અચ્છી ગાડી ચૈયે ફુલંદા બગીચા.
ભયો તું અનોખો બંદા દામ કો ગુલામ બાબા–ઊંચી.
અચ્છી અચ્છી જોરૂ ચૈયે, નઈ હો જુવાની.
અબતો ભયો તું–પકકો કામકો ગુલામ બાબા–ઊંચી.
આજ તો હસી હે ભલા શબ' કો હે રોના.
એક બેર તો તું હોજા રામકો ગુલામ બાબા–ઊંચી.

અનવર કાવ્ય. —:રાગ ભજન:—

સમજ મન મેરારે ય્હાં કોઇ નહીં તેરા,
ક્યા ગફલતમેં કહેતા હે તું નાહક મેરા મેરા !—સમજ
બાપ ભાઇ ઓર લડકા લડકી ઓરત કુટુંબ કબીલા,
દોસ્ત આસના સબ દુનિયાકે, ક્યું ગફલતમે ઘેરા !—સમજ.
મેહુલ ઝરૂખા કામ નહિ આવે, સાહેબકી દરઘાહમેં,
એક દિન એસા આયગ બંદે, જંગલ હોગા ડેરા—સમજ.
ખાઓ પીઓ ઓર ખરચો પ્યારે, ધરમ પુન્ય કુછ કરલો,
સંગ તમારે હોય ઉજાલા આગે રસ્તા અંધેરા—સમજ.
ગ્નાની તુમ બેપારકો આગે કુછ તો સોદા કરલો,
જબ મુડીમેં ખોટ પડેગી, ફોગટ જાયગા ફેરા—સમજ.

સોનેરી જાળ. —:≡≡≡:—

ગોરી ધીરે ચલોરે, ગગરી છલકે ન જાય;...ગોરી.
સર પર ઘડા, ઘડે પર ગાગર,
પતલી કમર બલ ખાય ન જાય;...ગોરી.
ચોલી તંગ ભઇ ચુનરી સરક ગઇ,
જોબન બાલો કરનાય ન જાય;...ગોરી.

સોનેરી જાળ. —રાગ-ઉસ્તાદી—

ભરન દે તું પનિયાં, સજનવા, ભરન દે તું પનિયાં;...ભરન.
છોરછોર બઈયા મોરી, હાયરે મોરારી;
સઇયાં, દુઃખ દઇયાં, કાહે મારે તું નયનિયાં...ભરન.
સખિયન સબ ભાગી, કાહે મોહે રોકે ઠાડી.
જાને દે કનઈયા, તોહે દેઉંગી મખનીયાં,...ભરન.

રામાયણ. —:રાગ ગઝલ:—

જો હય મંજૂર ધન-રક્ષા તો ધનવાનો બનો દાની,
કુએં સે જલ ન નિકલેગા, તો સડ જાયેગા સબ પાની.
દિયા જલ હમકો બાદલને, તો ઉંચા હોગયા-બાદલ.
રહા નિચાહી સાગર હય અદાતાકો પરી માની.
કોઇ મરતા હુય ધનદે કર, કોઇ દેતા હય ધન મર કર,
જરાસે ફર્કસે કે જાતે હયે "જ્ઞાની" કે "અજ્ઞાની"

મીસ-અછનબાઇ. —:રાગ-દાદરા:—

ના છેરો સૈંયા, બારી ઉમર લરકૈંયા, (૨) ના છેરો સૈંયા.
વિનતી કરૂં મેં પરૂં પૈંયા, ના છેરો સૈંયા, બારી ઉમર લરકૈંયા-નહિ.
કરપકરા મોરી, ચુરીયા તરક ગઇ. કર પકરા મોરી (૩) ચુરીયા તરક ગઇ.
છોરોજી છોરો મોરી બૈંયા છોરો મોરી બૈંયા (૩) ના છેરો સૈંયાં.

શેર. { ઇસ્કકે હાલમે યારબ કોઇ આ ગફ નહો.
પાઉંઇસ રાહમે રખકર કોઇ ગુમ રાહનહો.

" { શાહિદે હુશ્ન કે રૂસવા સરે બાઝાર ન હો.
હુશ્ન યુસુફ બી નઝરાયે તો ફીર ચાહ ન હો.

એસે પીયામેં પરૂં પૈંયાં. ન છેરો સૈયા, બારી ઉમર લરકૈયા.
ન છેરો સૈંયા (૨) બારી ઉમર લકકૈયા. ન છેરો સૈંયા.

જલસા સંગ્રહ. —:રાગ, કાલીંગડો, હોરી.:—

સાવરા કોન ખેલે તુમસે હોરીરે-સાંવરા.
મુરલી બજાવે, રંગ વરસાવે, સંગ નાચત રાધા ગોરીરે-સાંવરા.
તટ જમુના જલ પનીયામેં ગઇથી, બંઇયાં પકર ઝક જોરીરે-સાંવરા.
જાય પોકારૂં મેં જશોમતી આગે, સીર ગગરી મોરી ફોરીરે-સાંવરા.
દાસ કહે પ્રભુ અબ કાંહા જઇએ, પ્રીત લગાયે ક્યું તોરીરે-સાંવરા.

ાનેરી જાળ. રાગ-ગઝલ.

ોલદારકી હર યાદમેં **જોબન** ગયા તો કયા હુવા;
ા ગુલ બદન કીસ કામકા દિલદારકી યારી બીના,
દલદાર નહિં તો હમ નહિં, **જોગન** બની તો કયા હુવા;
વો) ઇશ્કકી લ્હેઝત બીના, ના ચયન દિલ પાવ કહી;
ષ્પતે ઝબાંપર નામકો, હમ ભી ગયા તો કયા હુવા;
હીરા મીલા, **મોતી** મીલા, **સૂરત** મીલી, સબ કુછ મીલા,
દલદાર આકે ના મીલા, **જોબન મીલા.** તો કયા હુવા.

શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા-(રાગ-રેખતા-તાલ દાદરા.)

આશક હૂવા જો દિલ તો કયા કાયરપણા કરે,
ોખલમેં દિયા **શીશ** તો ચોટનસે કયા ડરે;
માશુકકા મિલના બડા હૈ કઠીન સમઝ લે,
ાવેગા શો દિદાર જો જીતા હૂવા મરે.—૧
અગર હય મુકામ **યારકે** જાના જરૂર હૈ,
તા હૈ વકત બિતાત ફિર ધીર કયા ધરે.—૨
હાતા હૈ દેખના જબી **દિલદાર** કો અપને,
ુનિયાંકી તરફમેં સદા ફીર કયાં નજર ભરે.—૩
ૃષ્ણા નદીકિ ધારમેં જો ડૂબતા ફિરે,
બ્રહ્માનંદ વો **ભવસિંધુ** નીર પાર કયા તરે.—૪

મીનળ-સુંજાળ. —રાગ-ઉસ્તાદી—

અલબેલા અકેલા આયા **અલી,** જાને ન પાવે વાકી રોકો ગલી,
મય જલ જમના ભરન જાત રહી. બીચ ડગર મોહે આન છલી.
તોરો હય. હાય હેયેકો સજની, નય બેસર મોરી ચંપાકલી-અલબેલા

ામવર્ષા. —:વૈરાગ્ય, રાગ મારૂઃ—

જીન્હાં ઘર ઝુલતે હાથી, હજારો લાખકે સાથી,
ઊન્હોંકા ખા ગઇ માટી. તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા. ટેક.
ાકકારાહ કુચકા બાજે કિ ઔર મૌતકા ગાજે,
જ્યોં શ્રાવણ મેઘરા ગાજે, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૧
ાહાં ગયે ખાન મદમાતે જો સુરજ ચાંદ ચમકાતે,
ા દેખે કહાં જીવહુ જાતે, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૨
જીન્હાં ઘર લાલ ઔર હીરે, સદા મુખ પાન ઔર બીડે,
જીન્હાંનું ખા ગએ કીડે, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૩
જીન્હાં ઘર પાલખી ઘોડે, જરી-જર બફતકે જોડે,
ાહી અબ મૌતને તેડે, તું ખુશ કર નીંદ કયો સોયા ૪
જીન્હાંકે બાલ થે કાલે, મલઇયાં દૂધસે પાલે,
ાહ આખર આગમેં ડાલે, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૫
જીન્હાં સંગ પ્યાર થા તેરા, ઊન્હાંને કીયા ખાકમેં ડેરા,
ા ફિર વહ કરનેગા ફેરા, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૬

મીસ પ્યારી જાન. —રાગ-હોરી—

શ્યામ મોસે ચોરી લગાઇ કૈસે હોરી ખીલાઇ (૨)
ખેલત ગેંદ ગીરી જા જમુનામેં, (૨) કીન મોરી ગેંદ ચુરાઇ.
હા હાં રે લાલા, કીન મોરી ગેંદ ચુરાઈ.
હાથ ડાલ અંગીયા બીચ દેખું-એક હાંરે એક-લાઇ-દો-પાઇ.
શ્યામ મોસે ચોરી લગાઇ અરે હાં રે શ્યામ મોસે ચોરી લગાઇ.-કૈસે.
નિર્લજહોતુમ શ્યામચુરાઇ,ગેંદયેહાથસે ચુરાઇ.હા-હાંરે-લાલાગેંદયે.-
હાથ ડાલ જા અંગીયા બીચદેખો, એક હાંરે ગેંદ-જમુના બીચ પાઈ.
શ્યામ મોસે ચોરી લગાઇ-અરે હાં હાંરે શ્યામ મોંસે લગાઇ ?
કૈસો હોરી ખીલાઇ ? કૈસી હોરી લગાઇ ?-

નાટકે—અસીરે હિર્સ—તર્જે—ગઝલ.

મજાહ દેતે હય કયા યાર,
તેરે બાલ ઘુંઘરવાલે,
નીકલી મેરે દીલસે આહ,
જાતા થા વેરશ કે માહ.
દેખા દુશ્મનને હમરાહ,
દોનો હાથ ગલેમેં ડાલો.
પેહેલેથા મુજસે તકરાર,
અબ તુ કયું કરતા હય પ્યાર.
અબ તેરી તરફસે યાર,
મેરે દીલમેં પડ ગયે છાલે.
તેરી ભવ હય યા શમશીર. તેરી ચીતવન હય યા તીર.
હય આંખે બુતે બેપીર ક્યા હય જહેર ભરે દો પ્યાલે.
કોઇ દમકા હું મેહમાન, એક નજર ઇશ્વરભી જાન.
તેરા આંખોકે કુરબાન ઓ, મુહ ફેરકે જાને વાલે.

શાલિવાહન. —:≡≡≡:—

અટારીયાંપે ચડ ગઇ રે મયતો હુઇ બદનામ;
ચઢતી અટારીયાંયે રાજાને દેખલીની,
ઉતરતે દેખી કોટવાલરે, શરમમેં મરગઇરે—મયતો.
બારા જોબનપે મર ગયે દોનો, દોનોમેં ચલી તલવારરે;
નજર મેરી લડ ગઇ રે મયતો હુઇ બદનામ—મયતો.

કુલિન-નાયકા. રાગ-ભજન.

જીયરવાં રૈન બીતી અબ જાગ, રૈન બીતી અબ જાગ-જી.
સોવત સોવત બીત ગઇ આયું, ફીર નહીં ચેત અભાગ-જી.
પાપ કરમ કો તજ દે પ્રાણી, પ્રભુ સુમરનમે લાગ-જી.

શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા-રાગ,-ગઝલ-તાલ-દાદરા.

અપને કો આપ ભુલકે હૈરાન હો ગયા,
માયાકે જાલમેં ફસા વેરાન હો ગયા...ટેક૦

જડ દેહકો અપના સ્વરૂપ સમજ માન મન લીયા,
દીનરાત ખાને પાન કામ કાજ દિલ દીયા;
પાનીકે મિલકે દુધ એક જાન હો ગયા...અપનેકો૦

વિષયોકે દેખ દેખકે લાલચ મચા રહા,
દીપકમેં જ્યોં પતંગ જાય કે સમા રહા;
વિના વિચારકે સદા નાદાન હો ગયા...અપનેકો૦

કર પુણ્ય પાપ સ્વર્ગ નરક ભોગતા ફીરે,
તૃષ્ણાકી ડોરસે બંધા સદા ધરમ ધરે;
પીકર કે મોહકી સુરા બેભાન હો ગયા...અપનેકો૦

સત સંગમે જાકર સદા દિલમેં બિચાર લે,
બદનમેં અપને આપ રૂપકે નિહાર લે;
બ્રહ્માનંદ મિલે મોક્ષ જબી ગ્નાન હો ગયા...અપનેકો૦

[સમાપ્ત.]